

45784

II

Domači prijatelji

Pazite
na
naslov!

„GRAMOFON“

Centrala za splošno gramofonijo
A. RASBERGER, LJUBLJANA

(v palači Pokojninskega zavoda)

Miklošičeva cesta števil. 34

(v neposredni bližini glavnega kolodvora)

priporoča svojo bogato zalogo samo
prvovrstnih **gramofonov** in električno
posnetih **gramofonskih plošč**.

Specialna trgovina.

Samo preizkušeno, kvalitetno blago. —
Kataloge aparatov in sezname plošč pošil-
jamo interesentom zastonj.

Lastna delavnica za mehaniko in po-
pravo vseh vrst gramofonov in drugih aparatov.

SALDA-KONTE
ŠTRACE — JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE — MAPE
KNJIŽICE ZA ODJEMALCE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

**KNJIGOVEZNICA
K. T. D.**

V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA ŠTEV. 6
(II. NADSTROPJE)

„PROJA“ terpentinska krema daje usnju lep blesk ter ohranjuje usnje.

Kdor varčuje, uporablja edino „PROJA“ terpentinsko kremo!

Backin

Dr. Oetkerjev:
pecilni prašek,
vanilijev sladkor,
puding, kreme in
šartlji so najboljši!

Nova izdaja!
„Šolska knjiga“ (v
nemškem jeziku)
cena Din 15.—.

Dr. Oetkerjevi recepti:
Izdaja „P“, gratis,
„F“, ilustrirane
receptne knjige
(v nemškem jeziku),
ki jih dobivate pri
Vašem trgovcu, če
pa ne, pa direktno
pri

Dr. A. OETKER,
d. z o. z., Maribor
Priložite Din 5.— v
znamkah.

Naročnina za reviji «Domači prijatelj» in «Naš obzor» je Din 60.—, polletno Din 31.—, četrletno Din 17.—. — Naročnina samo za «Domačega prijatelja» je letno Din 40.—, polletno pa Din 21.—. — Posamezna številka stane Din 7.—. Izdajata konzorcija revij «Domači prijatelj» in «Naš obzor».

Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravo urednik Emil Podkrajšek, Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani (predstavnik Miroslav Ambrožič) — vsi v Ljubljani.

Uredništvo in uprava sta v Ljubljani Miklošičeva cesta št. 13, pritl.

Vse naše cenjene čitatelje prosimo, da nam po priloženi položnici nakažejo do 5. januarja 1929. znesek Din 50.—. Po 6. januarju je naročnina za obe reviji Din 60.—. Kdor ne namerava naročiti, ta na ovitek zapiše: «Ne naročim!» in lista tekom treh dni vrne pismonoši, sicer je dolžan plačati naročnino. Vse naše cenjene naročnike pa prosimo, da pokažejo naši reviji svojim prijateljem in znancem in nam sporoče njih naslove, da jim bomo poslali oba lista na upogled. — Kdor prejme pomotoma dva izvoda, naj drugi izvod odda svojemu znancu.

Vsebina 1. številke „Domačega prijatelja“.

Bratko Kreft: Vitez božične noči. — Mile Klopčič: Začetek in konec grde povesti. — Frideric Mauzens: Živa blagajna (iz francoščine prevedel dr. A. Debeljak). — Ivo Peruzzi: Stebri slovenskega gledališča. — Ženske solze. Moške solze. Diana. (Prevedel I. P.). — Kaj nam pravi ljubavni zdravnik. — Roža iz džungle. — Ob Volgi pri Berlinu. — Praktični nasveti. — Kako se izogneš nahodu. — Kako preiskujemo čaj. — Kako preprečimo, da se naočniki ne zapote. — Kako konzerviramo jajca. — Kako osnažimo gumaste plašče. — Punčeva torta. — Sacherjeva torta. — Mošnjički. — Olike, odsev srčne kulture. — Kakšno ženo (moža) si izberi. — Smešnice.

Vsebina 1. številke „Našega obzora“.

Niko: Copolop. — Prijeten razgovor na dan neprijetnih občutkov. — E. Č.: O fabrikantu barv, ki ima deset nog in živi v morju. — Stanko Kumar; realec: Pamet, shramba spominov. — Ničemurnost. — L. S.: O postanku zemlje in življenja. — Novoletni dar ptičkom. — Nekaj o smuškem sportu. — Ročno delo. — Za kratek čas.

Naslovna stran in lesorezi so delo slikarja-grafika E. Justina.

Tvornica kemičnih in farmacevtskih preparatov

Ph. Mr. J. Kolař, Ljubljana VII.

Priporoča cenjenemu občinstvu:
Ampyrolon proti glavobolu, nevralg. in revm.
boleznim, ischias, živčno bolenja zob.

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg št. 15

DEŽNIKI

Na malo! Ustanovljeno leta 1839. Na veliko!

PLAŠČ

iz dobrega meltona v vseh barvah 268 Din,
iz modernega meliranega sukna 320 Din,
iz finega velourja 780 Din, obleka iz mod-
nega flanela 90 Din, iz moderna volnene
tkanine 300 Din, dunajska konfekcija
550 Din, trpežno volнено krilo 48 Din,
fino ševjot krilo 72 Din, moderno volнено
90 Din, krasna flanel bluza 41 Din, velour
64 Din, deklška parhent obleka 38 Din,
deklški sukn. plašč 145 Din, vse v krasni
izdelavi, soluno in dobro blago, **razpro-
daja veletrgovina:**

R. Stermecki, Celje 83, Slov.

Pišite takoj po veliki novi ilustrovani cenik
z več 1000 slikami. Kar ne ugaja, se za-
menja ali vrne denar. Naročila čez 500 Din
poštino prosto.

KLIŠEJE

VSEH VRST, ČRTNE IN AVTOTI-
PIJE, IZDELUJE PO PREDLOŽENIH
RISBAH, PEROPISIH IN SLIKAH ZA
NAVAĐEN TISK ALI ZA FINEJŠO IZ-
VEDBO V ENI ALI VEČ BARVAH
TOČNO PO NAROČILU IN V NAJ-
KRAJŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA

TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z O. Z.

SV. PETRA NASIP 23.

DOMAČI PRIJATELJ

ILUSTRIRANA DRUŽINSKA REVIIJA

LETO III.

JANUAR 1929.

ŠTEV. 1.

Bratko Krefc:

Vitez božične noči

Romantična zgodba.

usmiljeno tolkle v turnirjih in bitkah. Da, takrat v tistih časih se je to zgodilo in prav na božični večer.

1.

Skozi noč je jahal mlad vitez z zaprtim vizirjem in ostrimi ostrogami, ki jih je konj precej občutil. Kolikor je mogel, je moral teči, in vendar je za mladega viteza Konrada tekel prepočasi. Sneg je ležal na pokrajini, in ko sta prešla iz južnega podnebja gori od Carigrada v mrzlejšje kraje, bi mu bil konj skoraj poginil. Dobri, zvesti konj, ki ga je dobil v dar od svojega rajnega gospodarja z vso viteško opremo vred. In to pred Jeruzalemom, ko je umiral od Turka ranjen in samo še toliko močan, da ga je udaril s krvavim mečem po rami. Tako je postal prejšnji paž — vitez. Sam se je sedaj vračal domov. Gospodar je umrl tam doli in Konrad je sel njegove smrti.

Paž je bil prej, dober, potrpežljiv paž hudega in prepirljivega gospodarja. Dober in ljubezniv paž milostne gospe, grajske Brigitte, ki je bila še zelo mlada in lepa. Marsikaj je morala prestati poleg svojega moža, visokega gospoda grofa Edlinga. Kaj rad se je klatil po svetu, po turnirjih, kjer se je tolkel z vitezi in ljubil lepe gospodične in gospe. Brigito je po-

ročil iz rodu Eppensteinov, ki so obubožali na denarju, bili so pa bogati z lepimi hčerami.

Edling je bil imeniten vitez. Marsikoga je vrgel raz konja in marsikomu je dal udarec viteštva. Zato je oče poslal Konrada, mladega Konrada, k njemu za paža, da mu bo v boju in na lovu oproda in da se bo na njegovem gradu izučil vseh tistih lepih družabnih navad, ki so vitezu potrebne. Za boj, lov in za žene.

Gospa Brigita je bila lepa, mlada gospa. Nje dolgi, razkošni plavi lasje so se svetili na njenem obličju, in kadar je bil gospod tako milosten, da ji je pustil paža doma, je paž klečal na blazinici tik nje in čitala sta lepe zgodbe.

In gospa Brigita je po takih trenutkih večkrat zahvalno poljubila plahomladega Konrada.

«O, ti moj dobri, lepi paž!...»

Nihče ni rekel nič in Konrad se je čutil kakor pri materi. Za nočni sen lepe Brigitte ni vedel nihče. Takrat, ko sta se odpravljala v Jeruzalem, je pokrižala Konrada in mu dejala:

«Bodi ob strani svojemu gospodu vso pot in vrni se vitez!»

To mu je dala za popotnico, in on jo je spravil v svojo srčno kamrico in ves čas je mislil na grajsko gospo. Za nobeno žensko se ni zmenil, kakor so jih veliko srečali in so jih vitezi ljubili...

2.

Gospa Brigita je čakala paža in svojega moža.

Moža? Sanjala je o pažu oprodi, ki je postal vitez in se je v turnirjih boril zanj. Še nocoj, ko je gospod kaplan pripravljaj v otroški sobici male Brigitke in Friderika božične

jaslice, je mislila na oba. Zakaj dolgo časa je že bilo od njunega odhoda in vesti so bile negotove, nevesele in žalostne. Križarjem se je godilo slabo. Zjutraj je v kapelici pobožno pomolila in prosila za srečno vrnitev obeh... obeh, tudi paža.

Tisti plašni obrazek mladeniča v dolgih lasih ji je od slovesa sem ostal v spominu in več je mislila nanj in več sanjala o njem kakor o možu, ki je bil trd in je ljubil mnogo žensk.

Tako je živela gospa Brigita ves čas in mladi pa, ki je iz fanta rasel v moža, iz oprode v viteza, je mislil nanjo na bojnem polju in sanjal o njej kakor romantik o svoji modri cvetki.

Zakaj takrat je bilo precej mladih mož, vitezov, ki so ljubili težko, vztrajno, velikokrat brezupno, a vendar so ljubili zvesto in potrpežljivo...

3.

Od konja se je kadilo in potna megla je prodirala skozi vizir do njegovega obraza in ga grela. Dober je bil konj, nosil ga je in še grel v tej mrzli, sneženi noči. Konrad ni štel dni, odkar se je izkrcał v Carigradu. Hitel je s konjem, in pred njim je bila ona kot modra cvetka romantikov.

In vendar je bil smrtni sel. To poslanstvo mu je kot mora grenilo pot in velikokrat je mislil, da bi se napotil naravnost domov k materi, k očetu, da ju pozdravi, da se poljubi z njima kot vitez in srečen romar iz Jeruzalema. Že v starih bukvah pa je pisano, da bo sin zaradi žene zapustil očeta in mater in se napotil k njej, ki jo ljubi in po njej hrepeni.

Kot oproda je šel na pot, kot fant, ki ga je večkrat gospa Brigita zahvalno poljubila na čelo, ko ji je zabrenkal na harfo ali pa bral zaljubljeno pesem. Tisti poljubi, tisti trenutki so bili njegova duševna hrana na poti, ki ga je pripeljala do viteštva, do moštva...

Vse to je tisočkrat premislil in zavil je po poti, ki je držala na grad lepe gospe Brigite. Okna so se iz skale svetila v dolino in ustavil je konja, snel čelado in se pobožno pokrižal.

V grajski kapeli je zvonilo Ave Marijo...

Nato se je začel vzpenjati s konjem po hribu navzgor med snežnozelenimi smrekami, ki so raztezale svoje košate veje preko poti. Naenkrat se mu je zadela čelada v eno izmed vej.

Vejica se je zapletla v vizir in moral jo je odломiti. Košček vejice, zelene smrekove vejice, pa je obtičal v čeladi...

4.

Glas stražnikove trombe je pogнал ves grad na noge. Kaplan je moral miriti otročička, gospa Brigita je nemirno hodila iz sobane v sobano, dokler ni pritekel eden izmed slug in zakričal:

«Milostna, gospod Konrad...»
Toliko da se ni onesvestila.

Gospod Konrad... In tisočero trenutkov, tisočero misli je šinilo skozi lepolaso glavico, in njih strašni opoj bi jo skoraj omamil.

V tistem trenutku je stal med vrati mlad vitez v železni opremi, z odprtim vizirjem. Gospa Brigita je zagledala znani otroški obraz bivšega svojega paža v moški resnosti in viteški uslužnosti.

«Milostiva, vaš hlapec se vam ponižno klanja...»

Pokleknil je na desno koleno. Že se mu je bližala, da mu ponudi roko v poljub, da mu pogleda v modre oči, ko ji je šinilo, pozno šinilo novo vprašanje v besedo.

«Kje je gospod?»

In mladi vitez je sklonil glavo, malo pomolčal, nato pa izpregovoril z žalostnim glasom:

«Mrtev.»

Gospa Brigita se je opotekla, vitez jo je prestregel, položil v naslanjač in pokleknil na blazinico. Tako kakor nekoč kot paž. Poljubil ji je roko, enkrat, dvakrat, trikrat... da se je onesvestila in ga zahvalno pobožala po čeladi,

ki je še vedno ni snel z glave. Drobní prstki so zadeli ob malo zeleno smrekovo vejico, in gospa Brigita je vzdihnila.

«O, ti moj dobri paŝ...» In da dobrodušno popravi svojo zmoto, se je nasmehnila, mu pogledala v oči, v tiste modre oči, ki je o njih ves čas sanjala.

«O, ti moj dobri vitez...»

5.

Nato je slekel težki oklep, ki je vanj ves čas bilo vklenjeno hrepeneče srce. Ko se je preoblačil, je zagledal tisto zeleno vejico na čeladi in šele takrat se je prav za prav spomnil, da so mu dejali, da je nocoj boŝiĉni veĉer.

Prinesel je sicer ŝalost vanj. Hlapci in dekle so se nekaj časa kisilnili, le stari oskrbnik, ki je marsikaj izkusil v ŝivljenju in ki je videl, da pri gospe Brigiti ni prevelike ŝalosti, je zarentaĉil nad vsemi: «Kaj boste tulili! Nocoj je boŝiĉni veĉer. Kar je, to je, in se ne da izpremeniti.»

Prav takrat je stopil Konrad preobleĉen v svilo in ŝamet iz svoje sobe in hitel z oskrbnikovimi besedami v mislih h gospe Brigiti, ki ga je prazniĉno priĉakovala v dvorani.

V roki je nosil smrekovo vejico s svoje ĉelade.

«Milostiva gospa, nocoj je boŝiĉni veĉer!» Hotel je reĉi: nocoj ni čas za ŝalost, nocoj je čas za veselje in ljubezen. In tako je mislila tudi ona. Saj je bil rajni hud soprog in ni ga poroĉila iz ljubezni.

In kakor da razumeta vsak svoje misli in ĉuvstva, sta stopila k naslanjaĉu, k blazinici, kjer sta bila presedela ŝe toliko trenutkov. Kot gospa in paŝ. Sedaj...

V sosednji sobi sta se igrala kaplan in peŝtunja z malim Friderikom in Brigitko. Gospa Brigita pa je v svoji sobani boŝala mladega viteza.

«O, vitez moje prve boŝiĉne noĉi!»

In srce je našlo srce, roka roko, ustna ustno, in boŝiĉni veĉer jima je bil veĉer sreĉe in ljubezni...

Mile Klopĉiĉ:

Zaĉetek in konec grde povesti

Od krsta so ga nesli. Farbarica, debela babica, ga je nosila. Z levico ga je stiskala k svojim obilnim prsim, z desnico je drŝala krilo. Za njo sta se

pehala po blatni cesti boter Luka in botra Tona. On rudar, ona delavka na ŝteri. Luka je klel.

«A ne, Farbarica, ŝkoda, da ni punca. Bolj bi je bil Poglajen vesel. Marsikakŝen glaŝ vina bi lahko izpil zanjo.»

«Vĉasi je ŝe bilo tako. Danes pa mora punca gledati, da se fantu ponesreĉi in da dekle zanosi. Potem pa se obesi nanj, ĉeprav ŝe sam nima kaj jesti. Nekatere znajo to prav dobro. Od samega hudiĉa so. Le glej, s ĉim se boŝ ti prikupil staremu Grabnarju, kadar se bosta s Tono spozabila.»

«ŝpirita mu bom nesel, a ne, Tona?»

Rudniŝka maŝina, ki vozi po dolini, jim je prekrŝala pot. Planila je mimo. Iskra je padla na otroka. Zavekal je. Farbarica ga je preloŝila z levice na desnico.

«Niĉ priĉda to. Maŝina nam je prekrŝala pot.»

«Beŝi no, Farbarica, to je sluĉaj, kakor je tale Robĉe sploh sluĉaj. Saj Poglajen in Poglajenka sta ŝe stara. Da se jima le ljubi. Saj sta ŝe tri imela.»

«Ampak fanta sta ŝla na Francosko kopat, punca je ŝla v Zagreb sluŝit. In stara dva prav niĉ ne vesta, ali so ŝe ŝivi ali niso. Nobeden jima ne piŝe. Kaj pa imata od njih?»

«Saj to je,» se je pridušal Luka. «Kaj bodo pa od tegale imeli? Niĉ. Ko bi bila fanta vesela, da ju je rodila, bi se ŝe kaj oglasila. Tako pa kje v francoskih jamah kolneta mater, oĉeta in sebe. Kaj pa imajo knapje sploh od otrok? Nas je bilo devetero, vse nas je mati preŝivila,

čepprav s težavo. Zdaj, ko smo dorasli in je ona izgarana in stara, je pa mi vsi skupaj ne moremo. Berači po koloniji, od vrat do vrat, pri vsaki babi nas toži: Čemu jim nisem na vrat stopila, ko so bili še majhni? In kolonija ima osemdeset vrat: Čemu sem jih spravila na svet? Čemu pa? Jaz nisem prav nič prizadet pri tem, čeprav sem bil zraven.» Hotel se je zakrohotati, pa ni mogel prevpiti huntov, ki so hiteli mimo.

Hunti so se zaletavali za mašino. Sivo tekoče blato, ki so ga peljali v Savo, je škropilo iz njih in padlo Luki na čevelj. Izkušal se ga je otresti.

«Sicer bom pa sam prav tak norec.»

Obrisal je čevelj v travi. Otrok se je še vedno cmeril.

«Nikar se ne cmeri, pankrt. Počakaj, da zrasteš, boš laže. Boš vsaj vedel, čemu.» Hunti so se odpehali za mašino. «Stopimo v gostilno, k Janu. Vina mu damo.»

Stopili so čez tir in v gostilno. Tri gole mize, za njimi pijanci. Dim tobaka, kričanje vsevprek, mize polite z vinom. V kotu je sedel Francelj iz Trbovelj. Kljub vsemu svojemu zatrjevanju, da je igralec na bandonium, so ga vsi imeli za berača. Sam ni smel nič slišati o tem, sicer je prenehal vleči svoj meh, pa se potrkal na prsa: «Ich bin Bandoniumspieler aus Westfalen», in da on že ve, kako je s svetom in z vsem. Beračev pa da sploh ni. Planil je skozi dim proti vratom, se poklonil Farbarici, nategnil svoj bandonium do tal in zapel:

«Jaz sem pa iz Trbovelj doma...»

Glas mu je bil silno hreščav ob mehku bandoniumu. Vzravnal se je, zamežal, vrgel glavo spet vznak, stisnil meh:

«Oziram se nazaj
na ta trbovski kraj,
Polajka pa za mnoj.»

Farbarica ga je sunila z nogo in položila otroka na klop, sedla in naročila vina. Francelj se je splazil v kot in hreščal dalje. Od nekod iz dima se je nekdo vsajal nad otrokom, ki je kričal, nekje so kvartali in kričali. Krčmar pa je hodil od mize do mize. Sam smehljal ga je bil v tolsta lica.

Farbarica je pomočila kos kruha v vino in ga držala otroku v usta. Otrok je sesal. Čez

čas je spet zajokal. Babica je pila, Luka je pihal Toni na srce, ji napival, položil roko krog vratu in kinkal z glavo v njena nedrija. Farbarica je pila, hvalila vino, ga razlivala po otroku in se opijanila. Prisedli so drugi, drgali vanjo, ji govorili spolzke šale na uho, da se je vsa tresla in položila svoje prsi na mizo. Otrok poleg nje je zaspal. Pozabili so nanj.

Farbarica se je naslonila na mizo in zaspala. Nekdo jo je sunil s pestjo, da je pogledala kvišku, in ji vлил kozarec vina v usta.

«Drugi teden boš menda prišla k moji lovit. Pa glej, da bo pôzre, ne pa fant.»

Požirala je vino, teklo ji je po bradi. Potem ji je glava omahnila v lužo vina na mizi. Krohotali so se, se gnetli k njej na klop, položili otroka na okno, pozabili na Luko in Tono. Ta je napival Toni, šepetal z njo, ona se je smehljala. Silil je vanjo, z levico jo je sunkovito stiskal k sebi in govoril, da jo mara, če ga ona mara. Z desnico je brozgal po vinu na mizi. Francelj v kotu se je muzal vsemu temu in hreščal:

«Oziram se nazaj...»

Pozen večer je že bil. Luka in Tona sta pustila spečo Farbarico v gostilni in lezla v hrib proti Poglajnovi koči. Tona je nesla otroka in molčala. Luki so viseli lasje v mastnem čopu na čelo, ves obraz mu je bil znojen. Pijan je bil. Sredi hriba se je ustavil.

«Od hudiča si čedna, Tona. Močna si, da te včasih gledam, kako premetavaš hunte na separaciji. Krotil bi te rad. Me maraš?» Za ramena jo je prijel. Bala se ga je. Vino je pila in zdaj je brez moči.

«Saj govoriš z Gelo.»

«Ne bom več govoril z njo, samo otroka odloži.»

Vino je pila Tona. Položila je otroka na mokro zemljo in sedla v travo. Poznala je Luko. Luka je legel k njej in jo objel. Iz ust jima je smrdelo.

«Ampak Luka, če se kaj naredi, da me boš vzela.»

«Si trapasta ali šele boš? Na kaj naj se pa oženim? Na tvoj život?»

Z nogo se je uprl v drevo. —

Pozno v noči je Poglajenka pričakala Luko in Tono, oba pijana. Otroka sta pozabila v

bregu. Poglajen je moral ponj. Nekje v dolini je gorela za oknom luč. Morda se je komu rodila hči in je je vesel. Marsikakšen kozarec vina bo še izpil zanjo...

2.

Robče je dorasel v moža. Spoznal je, da je že od vsega začetka pozabljen in je pozabil na vse svoje ljudi. Ženo je pretepal, otroke sovražil in jih strahoval, malo govoril, zelo precej klet in se ves zapil.

Njegova žena Mina je stala na stopnicah gostilne in čakala nanj. Noter si ni upala, na podil bi jo. Vajen je, da ga čaka zunaj, dokler se ji pač ljubi. Le kadar je pijan omahnil v prah in pljunke na tleh, je stopila noter, ga posadila na stol k mizi in se vrnila na stopnice čakati. Sneg je pršel vanjo. Razcapanega jopiča ni mogla zapeti. Četrtrič je bila nosna.

Ves povaljan se je mimo nje opotekal Robče. Še pogledal je ni. Odmajal se je do kostanjev in se naslonil na deblo. S prsti je dregal v usta. Rad bi bil izbruhal iz sebe vino. Segel je s prsti v goltanec. Nič. Ni mogel bruhniti vina. Vedno je tako delal. Kadar je bil do vrha poln, je stopil iz krčme h kostanjem, vteknil roko v usta, izbruhal vino ter se vrnil v krčmo. Nocoj ni mogel. Nekake slin, pene so se mu pocedile po bradi. Od tobaka, ki ga je žvečil, in od vina. Vstopil se je pred Mino. Noge so mu bile vkovane v stopnice, z životom pa se je majal. Gledal je v ženo, da se je umeknila za korak.

«Izgubi se domov, zmena preklela!»

Prosila ga je: «Robče, pojdi domov. Ti pojdi domov. Sicer boš spet ves divji.» Nič ni maral slišati. Mina je šla domov. Najmlajši otrok, ki je ležal v košari, pokrit z očetovimi ših-nimi cunjami, je jokalo. Potolažila ga je. Otrok je zaspal s solzami na malih vekah. Na široki postelji sta ležala dva otroka in stara Poglajenka. Mina je oblečena legla k njim.

«Pije, spet se naliva. In še izbruhati ga ni mogel. Spet bo silil vame, ko pride ponoči.»

Po polnoči je padel v sobo Robče: «Hudiča vi, kdo vas živi?»

Vsi so se prebudili. Najmlajše je zajokalo. Stara Poglajenka je hitela tolažiti Robčeta.

«No Robče, ti, ti nas živiš, seveda. Lezi, lezi, da se prespiš.»

Robče je potegnil odejo s postelje.

«Otroci, kdo vas živi?» — — — «Ata, vi, vi.» In so zajokali. Sklonil se je nad najmlajšim v košari: «Ti boš tudi še vedel, le čakaj.» Zavalil se je k ženi v posteljo.

«Sèm se obrni, Mina. Me imaš za norca?»

Zakaj pa sem norec? Ker smo vsi norci. Sèm se obrni.»

Žena ga je poznala in skozi glavo ji je šlo: Svinja! Poglajenka mu je prigovarjala: «Robče, ne bodi no, saj vidiš, da je Mina —»

«Gobec, mati!» Čez čas je vstal, vzel klobuk in se opotekel skozi vrata. Ko je šel mimo rudniške bolnice, je udaril vanj krik. Češnovarja je bilo popoldne zasulo v jami. Izkopali so ga in zdaj leži v bolnici. Njegov je bil krik. Robče se ga je otrese in šel dalje. Pit.

E p i l o g.

Toliko hudega je krog nas, da sem skoro že pozabil na Robčeta. A pred mesecem sem čital o njem v časopisu. Med vsakdanjimi vestmi:

«Zblaznel je v Z. stari veseljak Robert Poglajen, rudar. V gostilni se je napil in naenkrat pričel ves besen razsajati. Kričal je, da so mu ukradli mašino. Ko so ljudje spoznali, da imajo opraviti z blaznežem, so ga zgrabili in posadili v avtobus, ki ga je odpeljal na postajo. Tudi v avtobusu je razsajal in pobil skoro vse šipe. Na postaji so ga zvezali in z večernim vlakom prepeljali v ljubljansko bolnico. Vzrok blaznosti je neznan. Lastnik avta ima občutno škodo.» —

Od vsega početka je bil Robert pozabljen. Ko je to spoznal, je pozabil še sam nase, se zapil in zblaznel.

Lastnik avta ima občutno škodo! Drug nobeden. In ljudi ni sram pred ljudmi!

Živa blagajna

Iz francoščine prevedel dr. A. Debeljak

I.

«Ali hočete dober nasvet?» mi je nekega dne rekel zaupno eden mojih prijateljev, borznik, ki je pridobil svoje imetje s spekulacijami. «Prodajte vse svoje vrednosti in kupite delnice družbe XXX... V nekaj tednih pojdejo kvišku kakor mlečna juha...»

Storil sem, kakor mi je velel. Šest mesecev pozneje pa je namesto napovedanega dviga nastopil padec vrednostnih papirjev, nato polom, in bil sem na beraški palici.

Bilo mi je blizu sedemdeset let. Ivona jih je imela dvajset — tako da jih danes šteje dvajset in eno. Ivona je, kakor ta ali oni ve, moja varovanka, ne pa moje kumče, čeprav mi pravi boter, sam bog si ga vedi zakaj.

To vam je lepo in pristrčno dekle. Postave je srednje, torej me precej presega, kajti jaz sem od nekdaj čez mero zaostal v razvoju. Čudovito je skladna in umerjena. Nežnost njenih vezi, zapestij in gležnjev, je izredna. Človek bi menil, da se bodo vsak čas strle. Ampak navzlic tej navidezni krhkosti je čvrsta, vztrajna, neumorna... Sicer jo bolj živci nego mišice drže pokonci. Dolgi, jako dolgi zlati lasje so ji dvignjeni kvišku kakor šlem. Oči so modre, polt bela in rožnata, vendar vključ temu klasičnemu popisu čedne plavolaske ni na njej nič neokusnega ali vsakdanjega... Pogled je tako živ in nasmeh tako vesel, tako ljubeč!

Glede npravstva... No, nadaljevanje te zgodbe vam pokaže, kakšna je moja Ivona v npravnem oziru...

Kaj pa jaz? Prečitam vam opis, ki sem ga napravil o svoji osebi pred petnajstimi leti: «Bolehen sem in boječ, slaboten v svojih oglejenih oblekah, obut v velike črvelje s sivkasto gumilastiko in kakor prešinjen s skromnostjo svojih opravkov. Zunaj, kadar sem šel po svojih poslih, sem stopal tik ob zidovih, pripravljen, da se spoštljivo umaknem slednjemu prihajaču. Kadar sem doma delal račune, sem se kar sploščil na svoji debeli knjigi.»

V enem izmed zrcal sobane, kjer sem se nastanil, da bi pisal, se lahko ogledujem, ne da bi se premaknil izza mize. Vedno isti. Prav zares, nič se nisem izpremenil. Sicer pa se menda nisem sploh nikdar predrugačil. Ob dvajsetem letu sem imel že vse poteze kakor starček, in sedaj, ko nosim sedem križev, nisem videti dosti šibkejši, bolj obrabljen in obledel nego v dobi, ko me je naborna komisija uvrstila v pomožno službo. Ostarel nisem. Medtem ko so se, ah! ah!... drugi postarali, moji vrstniki večidel pomrli, preostale pa so leta precej potlačila... Deset let sem videti

mlažji od njih in v istini imam še čile noge pa dobre oči. Lasje in brčice, ki niso bili nikdar pregosti, niso tudi sedaj ne bolj ne manj, in toliko da so sivi. Obkratke: bil sem beden mladenič, potlej napol ponesrečen odrasli, dandanes pa sem sijajen sedemdesetletnik. Dve ali tri osebe poznam v svojem položaju. Ko so se rodile, se je govorilo, da ne bodo živele. Kesneje so vzbujale pomilovanje. Nazadnje pa so kakor jaz pokopale skoro vse lepe korenjake, ki so prišli z njimi hkratu na svet.

Vrnimo se k mojemu polomu.

Bil je popoln. Proslule delnice družbe XXX... so bile jedva toliko vredne kolikor papir. Ostala pa mi je moja oprava in pohištvo. Poslovil sem se od selskega dvorca v Courbevoie. Prodal sem nekaj hišne opreme, za katero mi je dal courbevoiski domačin z imenom Cruchat dva tisoč frankov (kesneje sem izvedel, da je dobil zanjo šest tisoč) in po dolgotrajnem povpraševanju naju je doletela sreča, da sva našla v predmestju Montmartru stanovanje iz dveh temnih sob in zakajene kuhinje. Za najemnino je hišnik blagovolil sprejeti nadatek, ki je resno oškrbil moje male prihranke.

Medtem sem pričel iskati dela, dasi mi je branila Ivona. Tokrat je nisem slušal. Sicer pa je tudi ona ne glede na mojo nič manj odločno prepoved storila isto kakor jaz.

Jaz sem najprej nekaj izvohal. Bil sem manj spreten in manj samozavesten nego malčica, vendar njej se ni še nikoli primerilo, da bi bila postopala za zaslužkom... Jaz pa sem kdo ve kolikokrat! Vrhu tega pa mi je bližina Mučeniške ulice vzbudila misel na mojega nekdanjega gospodarja, Julija Rikarda.

Osebe, ki so čitale povest o mojih prvih zgodbah «Žive blagajne», se mogoče domislijo tega Julija Rikarda oziroma njegove prepisovalnice. Preden sem vstopil v Stari Sèvres, sem prebil ondi tri leta prepisujoč na čisto igrokaze in romane pod plinskim gorilnikom (prepisovalnica dobiva svetlobo, če smem tako reči, iz mračnega dvorišča, nekakšnega rova, kamor vsako jutro pada prah preprog, ki jih iztepavajo pri vseh oknih).

Mnogo izprememb je bilo v hiši izza one daljne dobe. Stari Julij Rikard je bil mrtev in njegov sin Julij Rikard je vodil podjetje. Plin se je umeknil električni. Postarne pisarje moje vrste so postopoma izločili in sedaj je bilo osebje sestavljeno zgolj iz majhnih tipkarič.

Šel sem in se drzno ponudil v službo.

Sin Rikard, ki me je poznal, ko je še čisto mlad mož pomagal svojem papanu, me je vzel za faktotum, vsetvor. Moja pokornost,

moja vnema, katere se je še spominjal, in pa moje pohlevne zahteve glede plače so ga odločile. V glavnem pa mi je bilo poslej opravljati take posle, kakršne opravlja postrežnica ali bolje rečeno (ker pač pripadam krepkemu spolu navzlic svojemu nič kaj močnemu životu) težak in tekar. Kadar bi pometel in obrisal prah, bi hodil na dom po rokopise in bi jih potem zopet tja odnašal s pretipkanim besedilom.

«Kum, predstaviš me gospodu Rikardu!» je rekla Ivona, ko sem ji zmagovito naznanil svoj uspeh.

«Tebe predstavil Juliju Rikardu?» sem dejal. «Čemu pa?»

«I glej ga no! Da še mene v službo vzame!»

«Tebe da bi v službo jemal?» sem vzkliknil. «Nikdar in nikoli! Tega nočem! Ti? Pa v takšno beznico? Najprej: tebi ni treba delati, to sem ti povedal... Z mojim zaslužkom in s prihranjenim denarjem lahko čakava...»

«Čakava kaj?»

To preprosto vprašanje me je razorožilo. Saj bodočnost, celo najbolj oddaljena, ni da jala nobene obljube, nobenega upanja. Na drugi strani pa se je finančna prihrana, na katero sem pravkar namignil, vidoma topila. Kar pa se tiče prislужka, o katerem sem tolikanj ponosno govoril, je bil zelo malenkosten: kolikor se plačuje hromcem in ljudem moje starosti, raznašalcem letakov, čuvarjem skladišč, priglednikom v kinu in drugim delavcem po znižanih cenah.

Toda Ivona ni tiščala vame.

Ampak drugi dan po mojem nastopu je prišla v Mučeniško ulico, se saina predstavila Juliju Rikardu, se sklicevala na to, da je mladoletna sirota najstarejšega uslužbenca tvrdke, prosila, naj ji nalože preizkušnjo, in s svojim trdnim nastopom tolikanj poneumnila gospodarja, ga tolikanj premamila z vso svojo dražestno milino, da jo je velel preizkusiti, to pa tem rajši, ker je v prosilki slutil razumno in delavno prepisovalko, in mladenka je bila sprejeta.

Prav tedaj je bilo posla črez glavo in naročil je kar mrgolelo... Naknadno se je kupila še nova miza in stroj za novinko, družina se je malo bolj stisnila in v dolgem ozkem prostoru, razsvetljenem z električno, je še narastel peklenški trušč malih strojnic, a zraka je bilo za spoznanje manj.

Naročnikom prav za prav ni bilo sila hoditi v Mučeniško ulico, ker sem pač jaz prihajal k njim po spise in jih nosil nazaj, čim so bili opravljeni. Ali ker je bilo delo redkokedaj končano na obljubljeni dan, je bil v pisarni neprestan živžav priljubljenih pisateljev, ki so hodili naganjat Julija Rikarda. Ta se kaj

pada ni kdo ve kaj razburjal zaradi teh pri-
tožeb, ki jih je bil vaje od detinstva.

«Ne vemo, kje se nas glava drži, dragi mojster», je govoril s takim mirom, da je s tem zanimal tako zvani nered. «Ampak jutri zjutraj vam to čisto gotovo pošljem. Na to se lahko zanesete.»

In dragi mojster se je naposled štel srečnega, če me je zagledal osem dni nato z rokopisom.

Med romanopisci naše tvrdke je bil tudi Leon Trévol. Ni mi treba navajati naslovov njegovih pustolovskih romanov. Vsakdo jih pozna — vsaj danes, kajti takrat, ko sva bila z Ivono pri Juliju Rikardu, njegova dela še niso bila dosegla velikih naklad. Njegovo osebo takisto poznate. Fotografije slovstvenikov so sedaj skoro vselej posnete na ovitkih, ki obdajajo knjige. Ob mojem času so se knjige krasile s podobami svojih junakov. Dandanašnji pa ima pisateljeva glava to nalogo, da vabi občinstvo. Moji čitalci torej vedo, da je Leon Trévol še mlad — kakih tri in trideset let — srednje rasti, droben, gladko obrit, da nosi nekoliko dolge lase in skrbno nazaj počesane ter da je prav lično oblečen. Rjav je, česar pa slike ne kažejo. Na vse zadnje: pogled mu je trden, skoro gospodovalen, to se sicer vidi na fotografijah, in sicer zlasti na tih se to vidi, kajti če odlični pisec ne sedi več pred objektivom, mu obličje vidno ohlapne in včasih se mu celo pripeti, da ni videti nič bolj ponosen nego jaz, ki se mi ne godi kdo zna kako imenitno. Vendar ne segajmo v bodoče dogodke, kakor so se svoj čas izražali romanopisci.

Nič bolj nismo bili pozorni nanj nego na katerega si bodi drugega izmed romanopiscev, ki so prihajali v Mučeniško ulico. Vedeli smo, kdo je, drugega nič.

Nekdaj je po večerji zazvonilo na vratih najinega stanovanja. Bil je on. Zveženj je nosil pod pazduho.

«Gospod Bernard,» mi je dejal, «vi in gospodična me boste opravičili, upam, da vas motim obsorej... Samo ob tej uri sem mogel biti gotov, da vas najdem... Čujte, kaj me je privedlo: rad bi dal precej nujno delce pretipkati in sem se vprašal, ne bi li gospodična hotela prevzeti to stvar... Ondan ste mi rekli, da ima svoj lastni stroj...»

V istini sem prejšnji teden prinesel rokopis gospodu Trévolu na njegov dom v Condorcevovi ulici št. 50, in ker mi je napravil poklon o delu — ki je bilo zares snažno — sem se pobahal in mu razodel, kdo je to izvršil: moja varovanka. Nekaj časa sva se pomenkovala in povedal sem mu, kdo sem, kako sva se z Ivono zatekla k Juliju Rikardu, in mimogrede sem omenil pisalni stroj, od katerega se mladenka ni marala ločiti...

«Tri franke dvajset pet bom plačal od sto vrstic kakor po navadi,» je dodal, «ako se kaj pada strinjate s to ceno. Se vam zdi reč načelno možna?»

Obrnil se je name, to pa z uslužnim pozdravom, in se nekam zmedeno nasmehnil. Daleč smo bili od proslulega gospodovalnega izraza, kakršnega je kazal na omotu svojih knjig. Ivono je bil pozdravil z globokim poklonom in je ni potem več pogledal.

«Glejte si no, gospod Trévol, ne vem...», sem jeknil. «Ampak sedite no, prosim vas...»

Ivona je primeknila stol.

«Jako ljubeznivi ste, prav zares, da ste mi slili na naju glede tega dela,» sem nadaljeval, «vendar moja varovanka ima že v pisarni posla čez glavo...»

«Kako?» je segla Ivona v besedo. «Pa se menda ne boš branil? Hvala, gospod,» je pristavila in se polastila rokopisa, ki ga je potežkala z večjo roko. «Deset tisoč vrstic je tu?» je dodala.

«Natanko!»

«O! poznam namreč vašo pisavo. Vsaka vaša stran da trideset vrst. Še enkrat se zahvalim, gospod Trévol. Do kdaj hočete?»

Vmešal sem se.

Ivona, pomisli, da si zvečer trudna, kadar prihajaš domov...»

Dekle se je zasmejala.

«Kaj ne poveš! Za kdaj želite to delo, gospod Trévol? Danes je sobota... Recimo po nedeljek zvečer?»

«Pojutrišnjem?» sem kliknil. «Deset tisoč vrstic?»

«Jutri v nedeljo lahko delam ves dan...»

«Edini dan, ko se moreš oddehniti», sem jekoval.

«Gospodična Ivona, hudo bi mi bilo, če se ne bi jutri odpočili,» je rekel Leon Trévol.

«Potem bom bedela...»

«Žal bi mi bilo, če bi morali bedeti zastran menel!»

Ker pa je bila Ivona ves ostali svoj čas zaposlena v pisarni, se je moral gospod Trévol in jaz tudi sprijazniti s tem, da bo deklina vsak večer eno uro posvetila dodatnemu delu. Ako bi se naredilo po nekaj strani na dan, pa seveda rokopis ne bi bil pretipkan prej ko v dveh tednih. Alj romancier je izjavil, da se mu ne mudi, nama pa ni bilo na kraju pameti, opozoriti ga, da je najprvo rekel popolnoma nasprotno.

(Nadaljevanje prih.)

Ivo Peruzzi: **Stebri
slovenskega gledališča**
[PAVEL GOLIA

Rodom iz Dolenjske, je direktor drame Pavel Golia inkarnacija dobrote, svetle vere v človeštvo, profinjen poet in absoluten umetniški človek. Pri njem se je tipično menjavala doba «Mit Leier und Schwert». Vse svoje življenje je Golia borec za lepoto in pravico. Pred vojno je nosil oficirsko suknjo, služil v Trstu, kjer so odkrili v njem nebeški dar Muze. Od tedaj je služil z mečem in peresom svojemu duhovnemu poklicu, zlasti teatru. Ob izbruhu vojne se je udeležil ogromne borbe narodov, prestopil k ruski armadi kot kapetan dobrovoljec, se boril za našo svobodo v Dobrudži, a je ves ta čas nenehoma studiral, proučeval ruske pisatelje, bival v družbi ruskih teaterskih ljudi, zlasti Hudožestvenikov, s katerim je bil v osebno prijateljskih stikih. Rusijo je spoznal dodobra in se vrnil z bogatimi izkušnjami domov. Bivanje v Rusiji je v njem poglobilo poeta, mu pridobilo vpogled v ruske teatre in njih umetniški ustroj.

Njegovi pesniški zbirki «Pesmi o zlatolaskah» in «Večerne sence» sta umetniški izraz pesnika-romarja, sta lirski film opazovalca in premišljevalca. Najtehtnejše svoje verze pa je poleg nazadnje priobčenih pesmi položil v svoje mladinske igre. «Peterčkove poslednje sanje» in «Triglavská bajka» razveseljujeta mladino kot malokatera otroška igra.

Direktor Golia se udeležuje mnogo kot odličen režiser, pravkar v Tolstega drami «Živi mrtvec».

OTON ŽUPANČIČ

Ker ni namen teh sličic podajati kritične sodbe in prešojte naših gledaliških razmer, se omejujemo le na kratke osebne orise. Kaj pomeni naš največji sodobni poet za slovensko duhovno življenje, je vsem znano. Že prevodi Shakespeara, preliti v naš jezik, so postali resnična last našega gledališča in najboljše repertoarne točke dramskih sezij. V njih se je genijalni duh našega poeta združil z velikim avonskim dramskim tvorcem do malone novih umetnin. Prevod «Cyрана de Bergeraca» pa je odprl slovenski gledališki publiki, a tudi najbolj razvajanem prijateljem francoske besedne profinjenosti in tenkega esprija svoje edinstvene zaklade. Veliki mojster slovenske besede je z «Veroniko Deseniško» uveljavil našo zgodovinsko dramo z do zdaj nedosežno veličino verza in dal pobudo za bodoči razvoj ustvarjajoče slovenske dramske umetnosti. Žal, da vsestransko dnevno delo ovira poetovo tvornost. O pesniku Župančiču so že pisali knjige. Pesnik dece in borbene mladine, klicar živih dni dela in novih zarij domovine je postal last vseh in poedincev. V njem so uglasene naše želje in naša prebujenja, on z duhovno besedo vodi borbo malega naroda in dviga z jasnim, izčiščenim pogledom vse, kar je zdravega, čilega. Gledališču je vodja in zadnji sodelavec, prvi prevajalec in prvi tvorec, zadnji pri počitku in zadnji pri «zaslugah».

MIRKO POLIČ

Prišel je preko Trsta in Osjeka k nam na mesto, ki je bilo najbolj izpostavljeno napadom, ki je zahtevalo najtežje izkušnje in najmočnejših živcev.

Večne borbe opere za denar in razne redukcije niso podrle moža, ki pozna oder, njegove ljudi in najbolj svoj pult. Kakor se Golia bori za popolno neodvisnost drame od opere, je Polič mož, ki računa z razmerami in prodira previdno korak za korakom. Vesel je in neumoren. Briljira danes z Mozartom, jutri z najmodernejšo opero ali opereto in se v spretnih ovinkih giblje med možnostjo in svojim smotrom. Dela povsod in vse. Direktor je, ki ima glavo polno načrtov in razumevanje do časovnih potreb, uslužno da danes koncesijo publiki, da laže ob drugi priliki izvrši svoj umetniški načrt. Po vsej operni hiši ga je čutiti in ob vsaki priliki se lahko zaneseš na njegov zdrav instinkt in na tisto prepotrebno diplomacijo, ki jo ustvarjajo burni izrazi umetniških temperamentov, vonj kulis in kritični kamenčki kritične Ljubljane. S svojo soprogo predstavlja resnično teatrsko dvojico, ki povsod vskoči, če treba, zamaši ali pomaga... Zavihanih rokavov mož je, vse njegove dirigirane opere očitujejo redek glasbeni čut, močno individualnost ter poznavanje njegove stroke. Vse to ga dela priljubljenega doma in zunaj. To je pa silno redko pri odru. Posebno še pri slovenskem...

Smuk čez skakalnico

Angorska mačka,
ljubljenka modnih dam

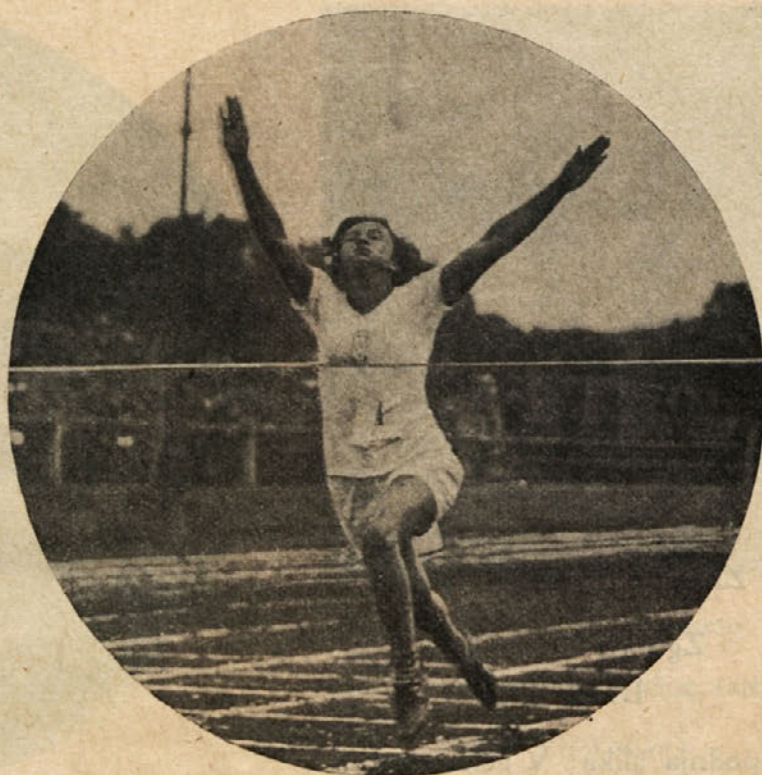
Takšna bo
damska toaleta v letu 1930.

Najlepša žena
Združenih ameriških
držav. Njena postava
ustreza meram
Venere

Spodnja desna slika:
V misli zatopljena

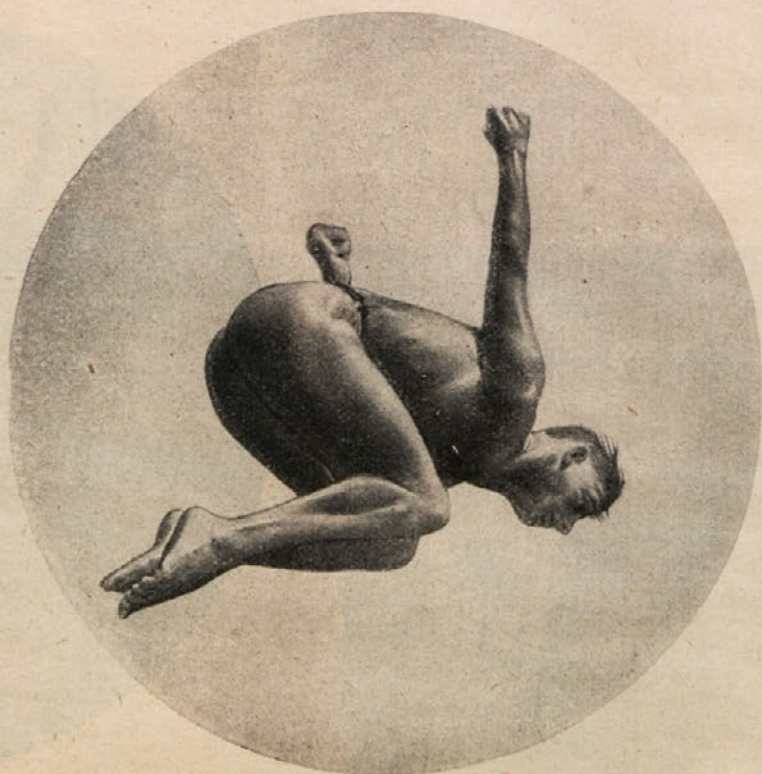

Pred startom

Zgornja leva slika:
Zima v Bohinjski Bistrici

Zgornja desna slika:
Drzen skok

Spodnja slika: V belem svetu

Zgoraj: Martuljek v jeseni

Levo: Jutrnje gimnastične vaje

Spodaj: Prva slana

Iz Mažuraničevega «Lišća»:

Ženske solze

Frailty, thy name is woman!
Shakespeare, Hamlet.

Mož odhaja v Bosno. Ostavlja ženo in majhno dete. Komaj leto dni je oženjen.

Gledam ga, kako se poslavlja z ženo.

Bled je. Vem, da mu srce od žalosti poka, — ali oko je suho.

Žena joka, kakor da ne bo mogla preživeti tega dne, — a vem, s kom ima za drevi dogovorjen sestanek. — Ženske solze!...

Rad bi vedel, ali se ženske lahko vselej jokajo, kadarkoli hočejo.

Mislim, da lahko!

Moške solze

Pa dodje pop i dignuo krst,
zaklopiše pokrov nad škrinjom,
u škrinju zabiše klinac čvrst, —
i srcece mi probiše klinom.

Šenoa.

Umrta mu je žena. Pustila mu je troje majhnih otrok. — Iz hiše neso krsto.

Ženske jokajo. Mož stoji med njimi trd kakor pečina v morju. Sramota je, če se moški joka!

Šestletna hčerka drži v naročju najmlajše dete.

Krsto odnašajo. Dete izteza za krsto ročice in se joka: «Mama, mama!»

Pogledal sem moža. Lice mu je blede in nepremično kakor mramor. Po licu mu kapljejo debele solze...

Jokaj, prijatelj, jokaj! Takšne solze niso sramota.

Diana

Luna mendax.

Bilo mi je kakšnih pet let, ko sem na svoje veliko začudenje zapazil, da mesec povsod za menoj hodi. Kamor jaz, tja tudi on!

Pohvalil sem se prijatelju.

«Tudi za menoj hodi!» pravi on.

Začela sva se pričakati, za kom mesec hodi.

«Eh, da vidiva! Pojdiva po cesti, eden gori, drugi doli, pa bova videla, koga ima mesec rad.»

Storila sva tako. Gledala sva v mesec in stopala v nasprotni smeri.

«Ali gre za teboj?»

«Gre, pa za teboj?»

«Tudi za menoj!»

Nisem se mogel prečuditi, kako more mesec hkrati za dvema iti.

Danes se temu več ne čudim. Saj poznam neko drugo Diano, ki za tremi hodi, a vsak izmed njih misli, da je on edini — poleg gošpoda soproga.

To mi je nocoj šinilo v glavo, ko sem domov grede zapazil, da je mesec rogat.

Prev. I. P.

Kaj nam pravi „ljubavni“ zdravnik

Dr. Pierre Vachet, vodja novega zavoda za «duševno zdravstvo» na pariški Sorbonni, je splošno znan kot «ljubavni» zdravnik, ki se že dolgo časa bavi z znanstveno utemeljitvijo ljubezenskih problemov. Ta odlični psihoterapist je nedavno v nekem članku povedal ženskam, kaj morajo in česa ne smejo storiti, da bodo ljubljene. «Često prihajajo,» tako piše, «k meni ženske, ki mi razkrivajo svoje srce: Gospod doktor, strašno trpim. Ne morem spati, ne morem jesti. Nimam več poguma, da bi živela, mučijo me bojazni in popolnoma sem obupana. Čutim se tako kruto osamelo in tako hrepenim po ljubečem srcu, ki bi bilo popolnoma moje. Dostikrat sem mislila, da sem našla moža, ki bi ga lahko ljubila, a vselej sem bila razočarana. Vedno iznova sem morala uvideti, da me ne ljubi zaradi mene same, da me predmet moje strasti ni bil vreden, in tako sem bila vedno neskončno nesrečna!»

Človek bi utegnil misliti, da so te ženske posebno idealna bitja, ki se bližajo življenju in moškim z najvišjimi zahtevami in katerih tragična usoda prihaja iz srca. Toda že pretirani način izražanja, nervozni nemir njih bitja kaže, da so te ženske obsedene od neke manije, ki ne izvira iz globokih čustev, temveč prej iz pomanjkanja čustev. Ako si stvar natančneje ogledamo, vidimo, da neprestano izbirajo med moškimi in da mnogo bolj mislijo na ljubezen drugih do sebe kakor na svojo lastno ljubezen do drugih, da torej ne ljubijo prav, ampak da hočejo le zadoščati svojemu samoljubju in svoji gospodovalnosti. «Ne ljubiš me», je večni očitke, ki z njim mučijo svojega moža ali ljubimca. «Ko bi me ljubil, bi mi žrtvoval to ali ono.»

To so ženske, ki samo zahtevajo in ničesar ne dajejo, ki skrivajo koristolovstvo pod krinko idealne ljubezni in žarke ljubosumnosti.

Ženske, ki jih moški res ljubijo, so povsem drugačne. One samo nudijo ljubezen, vdano ljubezen, brez posebnih namenov, in vzbujajo s tem tisto trajno naklonenost, ki je srečna in ki osrečuje. One niso niti posebno lepe niti posebno modre, a so vedno prijazne, vdane, zaupljive in stanovitnih čustev. Taka ženska ne podleže tisti «zelenooki pošasti», ki jo imenujemo ljubosumnost, se ne boji, da jo mož preneha ljubiti, in si je svesta, da razširja okoli sebe mir in stalnost. Ona ne dela krutih poizkusov, ne zahteva vedno novih žrtev in je zadovoljna z enakomerno srečo, ki izvira iz harmoničnega sožitja. Žena, ki resnično ljubi, ve, da se močno in pristno čustvo ne očituje v vsakem trenutku vsakdanjega življenja, da pa prežema kot jak tok vsa dejanja, ona ne dvomi in ne joka.

Roža iz džungle

(Drugi Foxov velefilm z Dolores del Rio.)

Tiha noč se je spustila nad džunglo... Kolomba, mu-
latkinja neobičajne lepote sedi v travi in sanjari... Mlada
je kakor kaplja rose in polna tajnega ljubavnega hrepe-
nenja. Mehka mesečina se tiho prikrade skozi oblake in
boža Kolombino lice. Iz grla lepe deklice se vije turobna
melodija, polna tajinstvenega čara... Stara indijanska
pripovedka pravi, da deklica, ki prepeva ob mesečini,
kliče svojega dragega, in on se ji mora prikazati, ko bi
bil tudi na koncu sveta. Kolomba je verjela to bajko in
njena vera se je uresničila.

Prišel je mlad Anglež, inženjer Artur Wyatt. Takoj ob
njegovem prihodu je čutila Kolomba neko privlačnost
do tega mladega moža, dasi on sam ni kazal posebnega
razumevanja za malo, divno cvetko iz džungle, ki je po
smrti svojega očeta Evropeca in matere Indijanke ostala
pri svojem stricu Gillu. Gill je bil vodja pri gradbi že-
leznice skozi neprodirno džunglo Bolivije. Bil je krut
človek, ki je mučil uboge delavce na najrazličnejše na-
čine. Tudi domačini so ga vsi mrzili razen Gotmana, ki

je bil sam pokvarjen v dno svoje duše. Kolomba je več-
krat čula pritožbe delavcev o svojem stricu, toda nikakor
ni mogla verjeti, da bi bilo vse to res, kar so ljudje pri-
povedovali. Bila je tako dobrega in plemenitega srca, da
si sploh ni mogla zamisliti krivice na svetu. Wyatt je
prišel v džunglo, da nadzira Gillovo delovanje. Tako
nadzorstvo Gillu seveda ni bilo po volji, zlasti zaradi
tega ne, ker se je bal, da bi ga mogel ob kaki priliki
njegov pomožni inženjer Jim Morter izdati Wyattu. Zato
je sklenil, da se mora Morter na vsak način iznebiti.
Pri tem načrtu naj bi mu pomagal Gotman. On mora
Jima spraviti v notranjost džungle, ga tam pustiti samega
brez vsake pomoči in pobegniti. Načrt se je popolnoma
posrečil, zakaj ko so Jima pozneje zaradi njegove dolgo-
trajne odsotnosti povsod iskali, so ga končno našli v

džungli mitvega. Prinesli so njegovo truplo Wyattu, ob-
nem pa mu izročili Morterovo poslednje pismo, ki v
njem dolži pokojnik Gilla in Gotmana, da sta zakrivila
njegovo nesrečno smrt. Wyatt je sklenil zato Gilla iz-
ročiti oblastim. Gill se je tega zbal in sklenil, da tudi
Wyatta pogubi. Pri tem sklepu naj bi mu pomagala nje-
gova nečakinja Kolomba. Ona naj bi izmamila iz Wyatta
tajnost, po katerem potu se namerava vrniti iz džungle.
Kolomba je Wyatta res tudi vprašala, toda ker on ni
imel zaupanja vanjo, ji je rekel, da se bo vračal po potu,
ki drži ob vodi, v resnici pa se je nameraval vračati ob
železniški progi. Kolomba je bila Wyattu vdana in ga
je ljubila z vsem žarom svoje ljubezni. Zato se ji je
krčilo srce od jada, ko ji je njen ljubljenelec pokazal
Jimovo pismo, ki je pričalo, da je nje stric edini krivec
inženjerjeve nesrečne smrti.

Ko jo je kesneje stric vprašal, po katerem potu se
namerava Wyatt vrniti iz džungle, je Kolomba, sluteča
zlo, nalašč povedala stricu drugo pot, kakor ji jo je
označil inženjer, to je pot ob železnici, hoteč na ta način
speljati strica na napačno sled. V resnici pa je stricu
nehote povedala resnico. Takoj ko je to Gill izvedel, je
poslal Gotmana na označeno pot in mu naročil, da ubije
inženjerja iz zasede. Ko je Kolomba o tem izvedela, se
je rogala stricu, ker je mislila, da mu je prekrižala ra-

čune. Priznala mu je, da ga je prevarila, toda kmalu je izvedela po nekem delavcu, da je krenil inženjer v resnici po poti, ki jo je Kolomba označila.

V duhu je sedaj slutila nesrečo. Pohitela je v džunglo da reši svojega ljubljence. Preklesno! Strel je odjeknil po šumi in Wyatt je padel ranjen v reko, iz katere je molelo na stotine gladnih žrel ostudnih krokodilov. Kolomba se je vrgla v vodo in s poslednjimi močmi ji je uspelo rešiti ljubljencega moža. V bližnji koči ga je negovala z vso nežnostjo, dokler ni ozdravel. Med tem časom pa so se Indijanci domačini uprli in osvetili zaradi zločinskega početja Gilla in Gotmana.

Wyatt je okrevljal in težke misli so mu morale dušo. Ljubil je Kolombo z vsem srcem, a ni je mogel vzeti za ženo, ker bi se temu gotovo protivila vsa njegova rodbina. Dolžnost ga je klicala nazaj v domovino. Zadnjikrat se je poslovil s Kolombo in star Indijanec ga je odpeljal s čolnom po reki nizdol. Hipoma, kakor bi se bil prebudil iz težkega sna, se je vrnil Wyatt na obalo... Še enkrat ga je objela njegova zvesta Kolomba in zahajajoče solnce je poljubilo s svojimi žarki ožarjena lica mladega para.

Ob Volgi pri Berlinu

Sloveči režiser Turžanski pripravlja pravkar filmsko vledelo, ki bo po zatrtjevanju strokovnjakov izzvalo svetovno senzacijo. V naslednjem prinašamo dve kratki poročili berlinskih dopisnikov o njih obisku pri slavnem mojstru Turžanskem.

Pol ure avtomobilne vožnje teče za Berlinom nova reka — Volga. Ne mislite pa, da je to kak veletok, temveč to je čisto preprosta rečica v ateljeju, kjer snima Turžanski svoj veliki film «Volga, Volga». Filmanje v prosti naravi je izpostavljeno vremenskim prilikam, v ateljeju pa je režiser sam gospodar obkrožujoče ga narave. Tukaj sije solnce, kadar je zunaj najhujša ploha. Ako je treba, stoji mesec ves teden na enem in istem mestu, seveda, če je to režiserjeva želja.

Ko stopimo v atelje, nam uide prvi pogled na veliko polarno ladjo, ki leži med ogromnimi skladi ledu. Velik del ateljeja je obit z železno pločevino in tu teče leno, komaj vidno ogromna reka Volga. Na ladji so topovi, razno orožje in celo skupina mornarjev. Stenka Rasin, ki ga predstavlja Hans Adalbert Schlettov, je glavni junak filma. Pravkar ga vidimo obkroženega od svojih tovarišev morskih razbojnikov. Naglo vstane, v rokah pa drži telo krasne mladenke — mrtvo svojo ljubico, ki jo namerava pravkar izročiti mrzlim valovom v objem. Režiser zahteva od pomožnih igralcev, da mu napravijo — umetne valove. Cel štab delavcev mora stopiti v vodo. Do vratu

stojijo v njej, v rokah pa imajo široke lesene lopate, s katerimi vznemirjajo vodno gladino in jo gonijo pred seboj proti ladji. Na ta način nastajajo pred našimi očmi veliki valovi, ki se od običajnih naravnih v filmu prav nič ne bodo razlikovali. Daleč za reko pa se vidijo obrisi mesta. Veliko je to mesto, orientalske zunanosti, z vitkimi minareti.

V stranskem prostoru se snimajo zopet prizori, v katerih igra glavno vlogo posadka Rasinove ladje. Vse polno kozakov sedi za mizami. Zaviti so v kožuhe in opasani z najrazličnejšim orožjem. Eni se kratkočasijo s kvartami, drugi prepevajo kosaške pesmi, tretji v ozadju se klanjajo nebu in molijo k preroku.

Izredno zanimiv je pogled v filmski atelje Turžanskega; saj tu šele dobimo malo pojma o ogromnem trudu, ki ga zahteva delo pri filmu.

Pod režijo Turžanskega, slavnega moža, ki nam je ustvaril velefilm «Carjev sel», se pravkar dovršuje zopet mnogo obetajoč velefilm «Volga, Volga». V Staakenu pri Berlinu je filmski atelje, ki v njem dela Turžanski. Če prestopiš prag tega ateljeja, se ti zdi, da si v Rusiji. Kamorkoli se ozreš, povsod zagledaš ruske dekoracije, od vseh strani ti zveni na uho ruska beseda. V velikanski prostrani dvorani sta zgradila arhitekta Maks Heilbronnen in Sander dve ogromni ruski ladji, ki vzbujata občudovanje vsakega gosta. V drugem kotu je zopet zgrajena notranjost ladje s kolosalno konstrukcijo v perspektivi. Zunaj ateljeja je krasen orientalski vrt, v katerem se izprehaja lepa princesa in nje oče. Film snima Franc Planner, ki je že dolgo na glasu najboljšega filmskega fotografa, njemu ob strani pa stoji Turžanski, središče in vodja vsega snimanja. Impozantna je njegova prikazen z glavo diktatorja, s potezami na obrazu, ki kažejo veliko energijo in vendar izredno ljubeznivost. Ves štab okoli Turžanskega je navdušen za svojega vodjo. V tem trenutku se pojavi Hans Adalbert Schlettov, glumec, ki igra glavno vlogo v tem filmu. Priznati moramo, da Turžanski glavne vloge svojega filma ni mogel poveriti boljšemu in bolj nadarjenemu igralcu kakor je Schlettov, čigar kreacije v filmih «Nibelungi» in «Zemlja v plamenu» so nam še vsem v nepozabnem spominu. Tudi Schlettov je navdušen za Turžanskega. Z veseljem razkazuje maske, ki mu jih je skiciral Turžanski, in priznava, da to ni zgolj izredno nadarjen režiser, ampak tudi izvrsten risar. In ko človek zapusti atelje v Staakenu, je prepričan, da se tam ustvarja delo, ki bo doživljalo po vsem svetu triumfe.

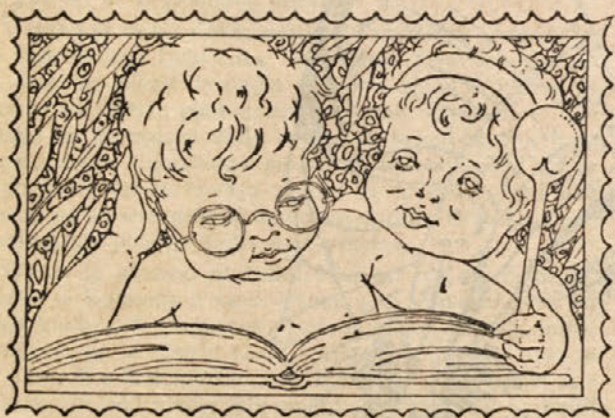
Vse zapreke so odpravljene!

Brez strahu umivajte nežno obličje in fine
roke z Elida Ideal milom, ker je tako blago
in čisto, da ga prenese tudi najnežnejša polt.

Polepša Vas

ELIDA
JDEAL MILO

PRAKTIČNI NASVETI

Kako se izogneš nahodu.

Če se hočeš ubraniti nahoda ob času, ko je vse prehlajeno, ali pa ob času, ko ga ponavadi dobiš, pij razredčeno jodovo raztopino. Nalij v kozarec, ki drži morda četrt litra, čiste vode in kani vanjo kapljico jodove tinkture, ki jo dobiš v vsaki lekarni. Izpij to tekočino takoj in morda še drugi dan en kozarec. Če pa imaš že nahod, to sredstvo nič ne pomaga. Z jodom se samo ubraniš nahoda.

Kako preizkušamo čaj.

Nalij v skodelico malo mrzle vode in stres vanjo ščepec čaja, potem pa dobro pretresi. Če je čaj pristen, ti ostane voda skoraj popolnoma čista, če je pa poznačen, bo voda precej močno porjavela.

Kako preprečimo, da se naočniki ne zapote.

Naočniki se ne zapote tako hitro, če jih namažemo z glicerinom. Še bolje je, če pomešamo glicerini s kalijevim milom. Dovolj je, če kanemo na vsako steklo po eno kapljico te tekočine, potem pa otiramo stekla z mehko jelenjo kožico tako dolgo, dokler nista čisto suhi.

Kako konserviramo jajca.

Najboljše in hkrati tudi najbolj preprosto sredstvo za jajca, ki bi jih radi shranili čez zimo, je navadno vodeno steklo, ki ga dobimo v vsaki drogeriji. Vodeno steklo (raztopina kremenove kisline v vodi) je najboljši pomoček zoper gnilobo jajc. 1 liter vodenega stekla raztopi v 10 litrih vode in vloži jajca v to tekočino. Skrbno pa pazi, da so in da ostanejo jajca vedno pokrita s tekočino.

Kaj je treba storiti, da se ti volneno perilo pri pranju ne uskoči.

Če nečeš, da se ti volna pri pranju uskoči, ne izperi vsega mila iz nje. Peri najprej v močni mlačni milnici, izplakni potem v nekoliko slabši, nakar pusti, da se na zraku počasi posuši.

Kako osnažimo gumaste plašče.

Gumasti plašči se ne smejo čistiti s terpentinom, bencinom ali spiritom, ker te tekočine gumo razkroje. Najboljše sredstvo za to je tetrachlorov ogljik, tekočina, zoper katero je guma zelo odporna. Umazane gumaste plašče snažiš lahko tudi z redkim milnatim lugom, treba pa je jako oprežno ravhati. Najbolje je, če vzameš mokro gobo, jo pomočiš v lug in obrišeš z njo plašč, nakar ga izmij hitro še s čisto vodo.

Za božič

Božični prazniki se bližajo in z njimi nove skrbi za vsako gospodinjo. Vsaka hiša si pripravi za te dni kaj boljšega, in lahko rečemo, da pri nas ni tako revne hiše, kjer bi ne spekli za praznike vsaj nekaj potic in kolačev.

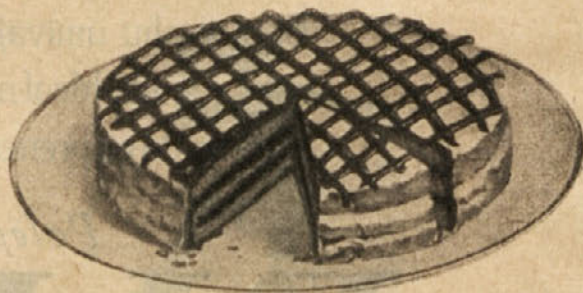
Po meščanskih, torej boljših hišah, pa že gleda gospodinja, da pride za božične praznike razen potic tudi še kakšna posebna močnata jed na mizo, ker je prepričana, da ne bo napravila možu in svoji družinici z nobeno rečjo večjega veselja kakor z dobro torto ali kakšnim drugim okusnim pecivom. Če pa že peče potice in torte, si bo vsaka ekonomična gospodinja spekla sama tudi vse okrasno pecivo, kolikor ga potrebuje za božično drevesce.

Z dobro torto pa ne bo gospodinja razveselila samo svojih ljudi, ampak bo napravila veselje tudi znancem in prijateljem, ki utegnejo priti za praznike v gosti. Treba jih je samo pogledati, kako se jim razjasnijo lica in zaiskre oči, še preden se posedejo za mizo, ko zagledajo na mizi razen navadnih potic in kolačev in lepega šopka sredi mize še okusno okrašene torte, na ličnih nastavkih pa različno drobno pecivo.

Upamo torej, da ustrezemo gospodinjam, če jim damo nekaj preizkušenih navodil za različne torte in drugo pecivo.

Punčeva torta.

Z a t e s t o: 50 g sirovega masla, 3 jajca, 125 g sladkorja, 50 g Oetkerjevega «Gustina», 150 g moke, 1 zavitek Oetkerjevega vanilijinega sladkorja, ½ zavitka Oetkerjevega «Backina», 3 velike žlice mleka.

Z a n a d e v: 150 g marelične ali ribezove mezge, 1 steklenička Oetkerjeve rumove ali arakove arome.

Zdravje in sreča

Mamica in otročiček, vsa čista dehtita žarita svežosti, okusna, oskrbovana. Veselo zdravje se smeje z lestečimi zobmi. Dnevna gojitev s »Kalodontom« je najsigurnejša pot, da obvarujete lepoto in zdravje Vaših zob.

Sarg'ov

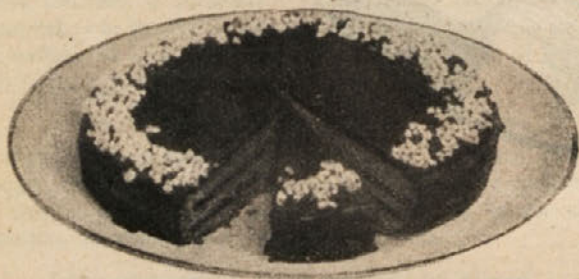
KALODONT

Za glazuro: 150 g sladkorja, 3 velike žlice vode, $\frac{1}{2}$ stekleničice Oetkerjeve rumove ali arakove arome.

Sirovo maslo se meša tako dolgo, dokler se ne speni, nato se pridenejo rumenjaki, sladkor, vaniljin sladkor in polagoma moka, v kateri je vmešan «Backin», «Gustin» in mleko. Ko je testo dobro vmešano, primešamo še sneg. Testo vlijemo v obod za torte in pečemo pri precejšnji vročini.

Ohlajeno torto zrežemo na 3 krožce, namažemo z mezgo, v katero smo vlili 1 stekleničko rumove arome, in sestavimo. V sladkorno moko vmešamo $\frac{1}{2}$ steklenice rumove arome in 3 žlice vode in s tem namažemo torto. Z ostalo mezgo pa potem obrizgamo torto v posebni mreže.

Sacherjeva torta.

Za testo: 125 g sirovega masla, 3 jajca, 150 g sladkorja, 125 g moke, 1 zavitek Oetkerjevega čokoladnega praška, 1 čajna žlička Oetkerjevega «Backina».

Za nadev: 100 g mezge (ribezove ali breskvene), 1 steklenica Oetkerjeve rumove ali arakove arome.

Za glazuro: 125 g sladkorne moke, 25 g kakaoa, 3–4 žlice vroče vode.

Sirovo maslo, sladkor in rumenjake mešamo tako dolgo, da se spenijo; nato počasi pridemo čokoladni prašek in moko, v katero smo vmešali «Backin», pa potem to dobro premešamo in pridenejo nazadnje še sneg. Testo denemo v obod za torte in pečemo pri srednji vročini. Ko se torta shladi, jo prerežemo na

dva krožca, namažemo z mezgo, v katero smo vmešali rumovo aramo, in sestavimo.

Glazura: Sladkorno moko vmešamo s kakao in vročo vodo v gosto kašo in z njo namažemo torto. Glazuro sušimo v mlačni pečici pri odprtih vratcih nekako 2 minuti.

Mošnjički.

125 g presejane moke, 1 čajna žlička Oetkerjevega «Backina», $\frac{1}{4}$ l vode, 125 g sirovega masla, 5 jajca, 1 velika žlica sladkorja, 1 čajna žlička Oetkerjevega vanilijinega sladkorja. Vodo in sirovo maslo zavremo, potem strešamo v to zmes moko in neprestano mešamo, tako dolgo, da se zmes lepo loči od posode. Ko je zmes ohlajena, vbijemo polagoma vanjo jajca, nato dodamo pa še sladkorja, vanilijinega sladkorja in «Backina» in še enkrat premešamo. S čajno žličko devamo potem majhne kepice na pekačo, ki jo prej z moko potresemo, in pečemo pri srednji vročini. Ko so mošnjički pečeni, jih pustimo še kakih 5 do 10 minut v odprti pečici.

Iz zgoraj omenjenega testa napečemo nekako 30 mošnjičkov.

Mošnjičke serviramo tople z vinskim šahtojem.

Ako jih hočemo nadevati, jih prerežemo in napolnimo s stepeno smetano ali vanilijino kremo. Smetano začnimo z Oetkerjevim vanilijinim sladkorjem.

Vanilijino kremo napravimo iz Oetkerjevega vanilijinega praška «Dibona».

Srčnemu oslavljenju in kratkemu dihanju je često vzrok mast, katera je obkolila srce in njegovo mišičevje. Ta mast je vzrok, da srcu ni dana možnost vršiti svoje funkcije. Po redoviti uporabi «Planinka» zdravilnega čaja postane kri lahko tekoča, srce se razbremeni in ojači, kar povzroča zopetno normalno dihanje.

Zahtevajte v lekarnah samo pravi «Planinka» zdravilni čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plombiranih paketih po Din 20— z napisom proizvajalca:

Lekarna MR. L. BAHOVEC, Ljubljana.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani, Miklošičeva cesta. 13

sprejema hranilne vloge in jih dobro obrestuje.

Daje posojila pod ugodnimi pogoji.

Steklo in mramor

*se težko čisti. — V ta namen
služi najboljše in ne pušča prask*

SCHICHTOV OMINOL

Olika, odsev srčne kulture

Zgodovina pozna malo dob, ki bi bile tako prežete z materializmom in sebičnostjo, kakor je ta, ki v njej živi naša generacija. Vse in vsakdo hlasta le po dobičku in uživanju za vsako ceno. Ves ogromni tehnični napredek je v bistvu posvečen samo lažnejšemu in udobnejšemu življenju. Jasno je, da pri tem propadajo moralne dobrine, kar pereče občutimo bodisi v javnem in zasebnem življenju, bodisi v šolstvu in vseh drugih družabnih ustanovah vobče. Da bi bilo v tem vrtincu egoizma, cinizma in strasti življenje sploh znosno, je nujno potrebno, da se obdrže, oziroma uvedejo določene norme, pravila, ki naj jih spoštuje in po katerih naj se ravna civiliziran človek, ki hoče veljati za družabno bitje in se šteti za člana človeške družbe. Tem pravilom pravimo «bon ton»; kdor se ravna po teh pravilih, je olikanec, on pozna oliko.

Pojem «olika» je star kakor človek. Olika se je razvijala s človekom, seveda v neki zavisnosti od duševnosti človeka, od zgodovinskih in zemljepisnih činjenic, podnebja, pokrajine in drugih momentov. Primitivni rodovi imajo še dandanašnji neko svojstveno oliko, ki se kaj pada ne da primerjati z našo. V svojem razvoju je zašla olika večkrat na stranska pota. Vemo, da so bili srednjeveški ceremonijeli, ki so se ponekod ohranili do zadnjih časov, naravnost smešni. Dasi se pravila olike v posameznih deželah nekoliko razlikujejo, so si vendar v glavnem enaka, in povsod velja načelo: čim naravneje, tem bolje.

Motil bi se, kdor bi mislil, da je ta zunanja olika, ki se ravna po določenih pravilih, že znak dovršenega človeka, kavalirja, gentlemana. Olika je v bistvu le zunanji izraz srčne kulture. Kdor te nima, je podoben lepi posodi brez vsebine. Primerno označuje oliko naš Gregorčič, ki pravi:

«Le tisto oliko jaz štejem za pravo,
ki voljo zadeva, srce in glavo.»

Torej sega olika na vse tri funkcije našega duševnega udejstvovanja: na razum, dušo (čuvstvovanje) in na hotenje.

V Slovencih na žalost pogrešamo marsičesa. Kar se tiče srčne kulture, pa tudi zunanje olike. Sicer se je o tem že pisalo. Imamo priročnike «Olikani Slovence», «Knjiga o lepem vedenju», «Bon ton», pa tudi po revijah nahajamo članke, ki nas izkušajo uvesti v umetnost prijetnega družabnega sožitja. Menimo, da ne bo odveč, ako tudi mi v nadaljnjih številkah «Domačega prijatelja» nekoliko pokramljamo s cenjenimi čitateljicami in čitatelji o tej vsekako važni zadevi.

Nekaj besed k III. letniku

Kakor vidite, je naš «Domači prijatelj» od leta do leta boljši. Če pogledamo prvi letnik in ga primerjamo z današnjo številko, lahko mirno rečemo, da smo napravili velik korak naprej. Za ta napredek se pa imamo zahvaliti edino našim naročnikom. Oni so tisti činitelji,

ki nam dajejo vzpodbudo in nasvete, kako naj bo revija urejevana, da bo ugajala vsem čitateljem. Naročniki so tudi temelj našega lista, kajti brez naročnikov ne more obstojati niti najbolje urejevana revija. Vedno večji krog naročnikov je pripomogel, da lahko čezdalje bolj izpopolnujemo naš družinski mesečnik. Zato prosimo vse naše čitateljice in čitatelje, da nam izkušajo pridobiti novih naročnikov. Več ko bo naročnikov, boljši bo «Domači prijatelj». Prosimo, da vsi plačajo naročnino še ta mesec. Kdor ne more plačati za vse leto, naj nakaže naročnino za pol ali vsaj za četrto leto.

Kakor smo bili doslej v stalnem stiku z našimi čitateljicami in čitatelji, tako hočemo ostati tudi poslej, zato želimo, da nam vsi tisti, ki imajo glede lista kakšne želje ali predloge, to sporoče, ker nam je veliko do tega, da dobimo iz vrst naših naročnikov dobre nasvete, ki jih potem radi uporabimo za izboljšanje revije. Tako so nam lani nasvetovali, naj priložimo «Domačemu prijatelju» posebno mladinsko revijo, ki bi se lahko dala otrokom v roke. «Domači prijatelj» pa bi bil namenjen samo starejšim ljudem in naj bi prinašal vse tisto, kar zanima starše in odrasle. Iz teh želja se je porodil «Naš obzor». Ne moremo reči, da je prva številka že najboljše. Imamo pa trden namen, da tudi «Naš obzor» počasi izpopolnimo do najvišje stopnje. «Naš obzor» naj čita s pridom ne samo srednješolec, temveč tudi vsa delavska in kmetiška mladina. Pa tudi starejši ljudje bodo dobili v «Našem obzoru» dovolj razvedrila.

Vsak naš čitatelj naj pa smatra za svojo dolžnost, da še ta mesec pridobi najmanj po enega novega naročnika. Kdor pridobi deset naročnikov, bo prejemal revijo brezplačno. Tudi bomo hvaležni vsem, ki nam bodo poslali naslove svojih znancev in prijateljev, da jim bomo lahko poslali reviji na ogled.

Vse pa še enkrat prosimo, da nam s priloženo položnico še ta mesec nakažejo naročnino za obe reviji, torej Din 50.—, ker bo naročnina po novem letu Din 60.—.

Čitateljem in čitateljicam vesele božične praznike in vse milo in obilo v novem letu!

Uredništvo in uprava.

CENENO ČEŠKO PERJE!

1 kg sivega opuljenega perja
70 Din, napol belo 90 Din, belo
100 Din, boljše 125 Din in 150
Din, mehko kot puh 200 in
225 Din, boljše vrsta 275 Din.

Pošiljave carine prosto, proti povratju, od 300 Din naprej
poštne prosto. Vzorec zastoj! Blago se tudi zamenja
in neugajajoče vzame nazaj.

Naročila samo na

BENEDIKT SACHSEL, LOBEZ 29

V PLZNU, ČEHOSLOVAŠKA

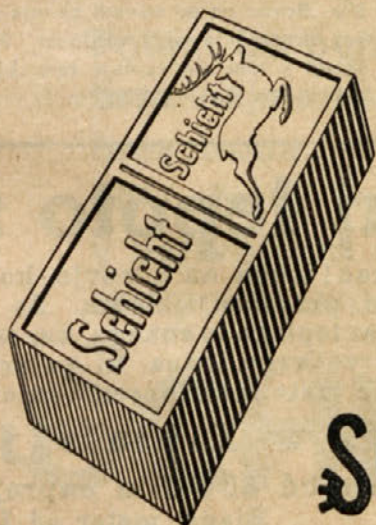
Poslne pošiljke rabijo iz Čehoslovaške v Jugoslavijo približno 10 dni.

„Etoile“ gorčica (senf)
je najboljša!

Dobi se v vseh specerijskih in delikatesnih trgovinah.

Lepa Turkinja

ceni lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno blešča-
lo od snage. Ona
radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Kakšno ženo (moža) si izberi

Bogatega kmetiškega sina so prijele neki dan ženitne muhe, pa je sklenil, da pojde na ogledi. Preoblekel se je v rokodelca in se namenil, da pogleda po vseh okoliških hišah, ki je o njih vedel, da imajo za možitev godne hčere. Hotel si jih je ogledati v domači obleki, pri vsakdanjem delu, brez lišpa in nakita, torej takšne, kakršne so v resnici, šele potem bi se odločil.

Dandanašnji ni pač nikomur treba hoditi na ogledi. Občevanje med moškimi in ženskami je vse bolj preprosto, bolj iskreno in bolj neprisiljeno kakor je bilo prejšnje čase. Medtem ko so se naše babice, ki so bile zelo vse vzgojene po enem kopitu, prizadevale, da bi ustrezale poprečnemu okusu svojih snubcev, so naša mlada dekleta ponosna na svoje posebnosti in jih prav nič ne prikrivajo. Zato je tudi za obe strani precej lažje opaziti napake na drugi strani in potemtakem tudi lažje izbirati.

Seveda ne vselej! Tam, kjer se je ljubezen že vnela, sta kakor divji petelin, kadar brusi: ne vidita nič, ne slišita nič. Vsaka beseda je bob ob steno. Za vse dobre nasvete sta gluha, kakor hitro je srce že odločilo: zdaj ali nikoli! Samo kadar ima ljubezen še kake pomisleke, jo lahko slabe lastnosti odbijejo, vrline pa privabijo. In samo za tiste, ki še omahujejo, smo napisali te vrstice.

Voditeljica visoke šole za zakon v Chikagu svetuje mladim dekletom, naj si odgovore pri izbiri moža na tale tri vprašanja. Prvič: ali mi je po godu, ali se moram siliti, kadar ga je treba poljubiti? Drugič: ali je trden značaj, to je, ali je spodoben, vljuden, odkritosrčen, zanesljiv? Tretjič: ali bo lahko svojo ženo redil?

Oglejmo si ta navodila malo bolj natanko, zakaj v resnici segajo globlje kakor se na prvi mah zdi. Kakor je res, da se najhujša ljubezen večkrat kaj hitro ohladi, tako je na drugi strani tudi res, da raste v zakonu telesna ali pa že čisto človeška nenaklonjenost, in sicer v kvadratični hitrosti s časom, ki je pretekel od poročnega dne. Lahko se zakonca pomalem privadita drug na drugega, če ne občutita vzajemno ne ljubezni ne sovraštva, nikdar pa ne, če sta si že precej izpočetka drug drugemu zoprna. Mlado dekle naj nikar ne pozabi, da bo moralo s svojim izvoljenim možem živeti tudi tedaj, ko bi minili dnevi zadovoljstva, zdravja in veselja in bi napočili hujši časi.

Čisto napačno je naziranje, da bi se dal mož po poroki še izpreobrniti. Največ vzpodbude za poboljšanje — če ga je potreben — dobi mož takrat, ko snubi, preden se

dekle odloči. Če se ga do takrat ne prime nobena beseda, tudi kesneje ne bo pomagal noben jok in stok in nobene grožnje.

Noben človek ne sme očitati dekletu, da je materialistično, če zahteva od moža, da ima zagotovljeno eksistenco. Mož z dobro službo je vedno bolj zadovoljen in znosen in zato tudi boljši zakonski mož od moža, katerega nikjer ne marajo in ki nima nikjer obstanka, pa zato druge dolži, nikar da bi iskal vzroka v svoji nesposobnosti. Izjema je tudi tukaj kakor povsod umetnik: kdo pa bo dekletu, kateremu hoče dobro, resno prigovarjal, naj vzame ženija! Neženjalni možje so pripravljenejši in boljši. Vsaj za zakon.

Omenjeno bodi še to, da je z vdovcem težka stvar, nič manj težka kakor z vzornim dobrim sinom. Tudi dober sin ni dober soprog. Oba delata, ne da bi se zavedala, kar naprej in naprej primere, ne primerjata pa s kakim vidnim bitjem, s katerim bi se žena navsezadnje še poizkusila, ampak z idealnimi prikaznimi, katerih niti ni.

Tudi o starosti moža velja izpregovoriti dve tri besede. Stara vraža, da mož ne sme biti mlajši od žene, je precej iztrebljena. Tej vraži so radi verjeli v časih, ko se je ženska veliko hitreje postarala kakor mož. Dandanašnji so individualne razlike tolike, da ne kaže postavljati načela, ki bi se tikalo starosti. Mlajši mož ima kot oče to prednost, da ni med njim in otroki prevelike razlike v letih. Starejši mož pa je zopet nežnejši, stanovitnejši, obzirnejši in hvaležnejši od mladega. Dostikrat je prav zaradi velike razlike v starosti boljši oče. Na noben način pa preveliki ekstremi niso dobri, zato je treba izbirati po zdravem instinktu, številke pa naj ne motijo.

In zdaj, kakšne žene si izberimo?

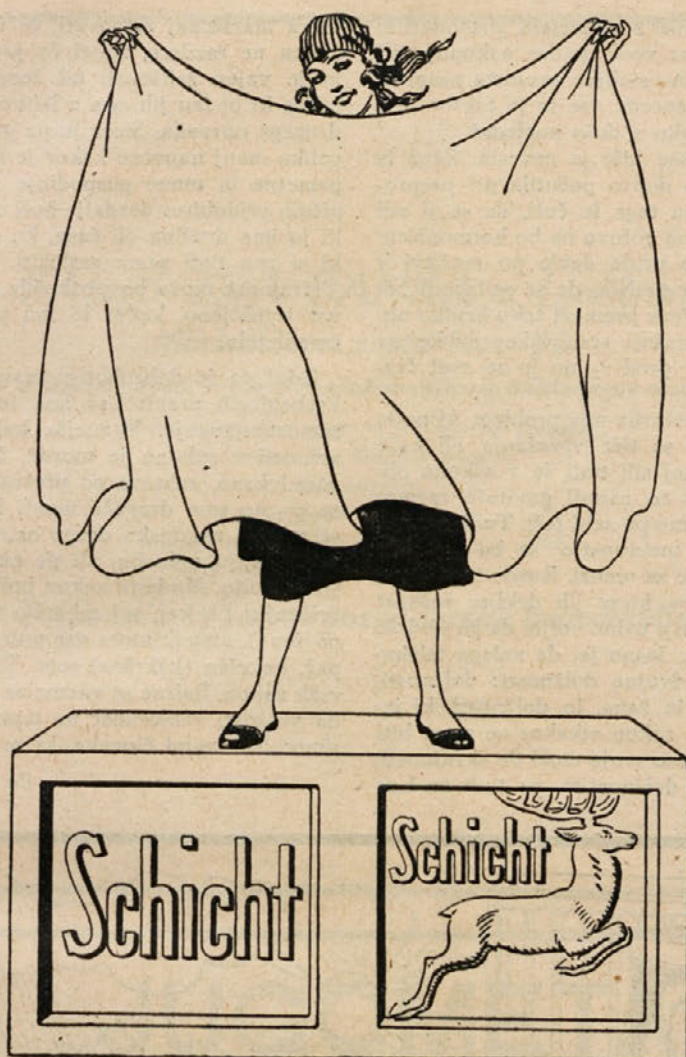
Dokler nimamo moške visoke šole za zakon, se moramo zanesti na izkustva in na logiko. Da bi jemal mož dekle, ki mu ni posebno simpatično, zaradi dote, se dandanašnji, hvala Bogu, le še bolj poredkem pripeti. Vojna, ki je vse vrednote razvredila, je tudi na to stran radikalno posegla in hkrati zaradi preobilice žensk moškimi izbira tako olajšala, da dandanašnji pač res nobenemu moškemu ni treba, da bi jemal nesimpatično dekle. Sicer pa ni niti prebogata niti prerевна nevesta idealna žena. Bogatinka je razvajena in nje zahteve po navadi segajo daleč preko pravic, ki jih ji daje njena dota. Taka žena razmetava prejemke svojega moža, nikar da bi jih množila. Revna pa po navadi ne zna gospodariti s prejemki, ker precenjuje njih vrednost. Malenkostna žena dela škodo s tem, da varčuje tam, kjer ni potreba, visokopotezna pa z zapravljanjem. Iz različnih majhnih znakov

Mladina, uživaj lepoto zime!

Ven, v naravo, na smučeh in sankah! Zima da zdravje, kot poleti solnce in voda. Treba je le, da si pravilno oblečen. Za zimski šport moraš imeti norveški dres, ki te obrani toplega in suhega, ker je nepremočljiv. Drese izdelava po meri iz pristnega norveškega lodna, ki ga priporoča trener jugoslov. zimsko-sportne olimpijske vrste inž. Hansen, samo trdka

Drago Schwab v Ljubljani

Kompletni dres za odrasle od 600 Din naprej
Za mladino mnogo ceneje! Blago, meter od 110 Din naprej

**Namakaj z „Žensko hvalo“!
Izpiraj z „Jelenjim milom“!**

**Potem bo perilo,
brez najmanjše poškodbe,
brez truda,
ob največji varčnosti,
v najkrajšem času,
res popolnoma čisto!**

SCHICHT

lahko razbereš, kako bo žena z denarjem gospodarila: kako sodi o darilih, kako se vede, kadar nakupuje ali kadar je v restavrantu, kakšno stališče zavzema nasproti revnejšim ali bogatejšim znancem, vse te in takšne reči ti lahko odpro oči, da ji lahko v dušo pogledaš.

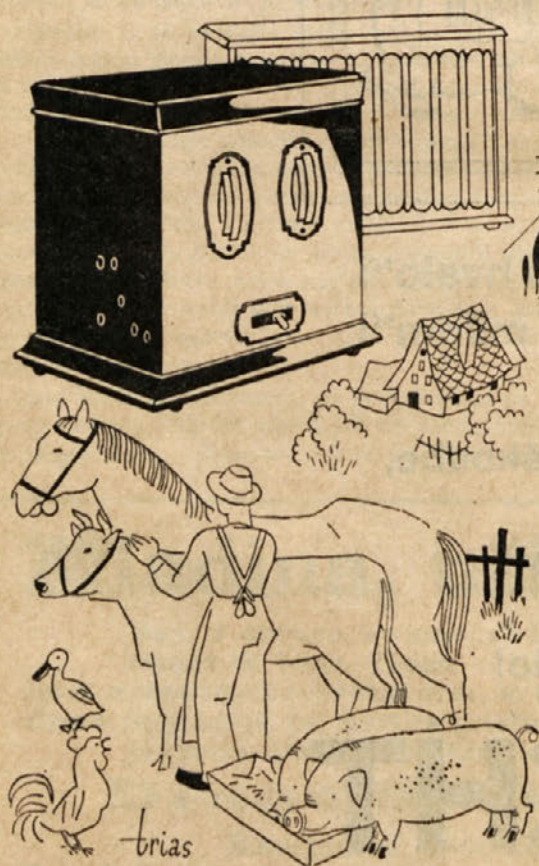
Važno je tudi to, iz kakšne hiše je nevesta. Žena iz veliko boljše hiše se ne bo dobro počutila pri preprostem možu, in če mož razen tega še čuti, da se ji zdi manj vreden, potem tak zakon gotovo ne bo harmoničen. Vse kaj drugega pa je, če pride dekle po možitvi v boljšo hišo. Takšna žena bo gledala, da se prilagodi novim razmeram, in ne bo moškeve premoči tako bridko občutila. Sploh se pa dandanašnji stanovske razlike ne uveljavljajo več tako kakor pred vojno in se svet čezdalej manj nanje ozira.

Pač pa je sedanja doba ustvarila nov problem, ki pa še ni preizkušen. Ta problem se tiče vprašanja, ali kaže vzeti žensko, ki hoče po vsej sili tudi še v zakonu obdržati svoj poklic. Kjer je to zaradi gmotnih razmer potrebno, se to vprašanje samo po sebi reši. Tudi ženska, ki se ukvarja s to ali ono umetnostjo, se bo le težko odločila, da bi jo opustila, če se omoži. Razen tega je pa še vse polno drugih poklicev, ki se jih deklice večkrat lotijo iz resničnega nagona in s trdno voljo, da ga obdrže tudi še potem, ko se omože. Jasno je, da nalaga takšno dvojno opravilo ženi tudi dvojne dolžnosti: dolžnosti, ki jih ima kot gospodinja in žena, in dolžnosti, ki izvirajo iz službe, in da to za zakon nikakor ne more biti koristno. Žena mora napeti vse svoje moči do skrajnosti, če hoče, da bo kos obojim dolžnostim, pa tudi mož se

mora marsikdaj žrtvovati, če neče, da se ta novodobni zakon ne razdere, zlasti če je vzgojen po stari šabloni in je vaje zahtevati od žene različnih prijaznosti in uslug, ki bi mu jih ona z lahkoto storila, ko bi ne imela drugega opravila. Sicer je pa gospodinjstvo dandanašnji veliko manj naporno kakor je bilo prejšnje čase in si ga pametne in umne gospodinjice s pomočjo novejših tehničnih pridobitev čezdalej bolj olajšujejo. Tudi zaslonba, ki jo ima družina ob času, ko ni zaslužka, v gospodinjici, ki si zna tudi sama zaslužiti, se ne sme podcenjevati. Vztrajnost moža bo poskočila, ko bo videl, da le še ni vse izgubljeno, kadar bi mu pri kupčiji ali kje drugje izpodletelo.

Zdaj pa še dobrohoten nasvet na obe strani! Ebner-Eschenbach pravi: Laž ima tudi lepo obliko, in to je samozatajevanje. Važnejša kakor zahteva po odkriti srčnosti v zakonu je morda, če je to navidez še tako paradokсно, zahteva po pretvarjanju ali hinavščini, kar se pa ne sme drugače umeti kakor tako, da ni, da bi se morala zakonska druga ozirati na vse muhe, ki koga izmed njiju oplazijo, ali pa na njegovo čemerikavost in slabo voljo. Moderni zakon boleh veliko preveč na prepričanju: Eh kaj, saj mi tako ne more ubežati (mož ali pa žena), ampak mora vse potrpeti; takšen (takšna) sem pač, kakršen (kakrašna) sem. Tako naziranje je strup za vsak zakon. Balzac se vnema za distanco v telesnih rečeh, da svežost, vzhičenost ne trpi. Mi pa pravimo in sva-rimo: Ne vzemi človeka, ki se ne zna premagovati.

Po D. S. Kellnerjevi.

Kdo je pravi hišni prijatelj?

Pravi hišni prijatelj je pristni radioaparat Telefunken!

„Arcolette 3“, dober prejemni aparat na 3 elektronke,
velja brez elektronk Din 1040—
1 skup treh elektronk. „ 325—
ali pa 1 koncertni zvočnik „Arcophon“ . . . 1385—
1 dober preprost zvočnik L 666 . . . „ 385—

Vesele božične praznike z „Arcolette 3“ želi

JUGOSLAVENSKO SIEMENS D. D.

oddelek za slabi tok

Ljubljana, palača Ljubljanske kreditne banke.

ZADRUŽNA BANKA v Ljubljani

Miklošičeva cesta šte. 13

v lastnem domu — vogal Pražakove ulice in Miklošičeve ceste

sprejema hranilne vloge in jih ugodno obrestuje,

izvršuje vse denarne posle;

daje posojila,

pošilja denar v inozemstvo,

prodaja in nakupuje devize, valute, efekte;

ima zelo ugodne zveze z Ameriko.

Priporoča se za vse gospodarske transakcije.

Nova „JUGOMETALIJA“

TOVARNA:

Kolodvorska ulica št. 18.

družba z o. z.

LJUBLJANA

PRODAJALNA:

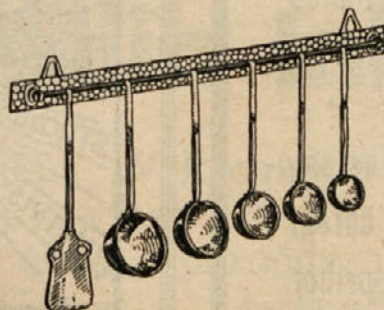
Miklošičeva cesta št. 13

palača Zadružne banke.

♦
Telefon 2729

♦
Izdeluje vsakovrstne
pločevinaste izdelke

iz bakra, medenine
in drugih kovin.

♦
Priznano solidno
prvovrstno blago
pri zmernih cenah.

Najugodnejši nakup razne kuhinjske posode, servisov, za kavo in čaj, kadilnih garnitur, svečnikov, vaz za cvetlice, kotlov za sneg, posod za premog in predpečnikov, železnih sank za otroke in odrasle, kotlov za pralnice in žganjekuho ter drugih **vsakovrstnih medenih in bakrenih predmetov lastnega izdelka.**

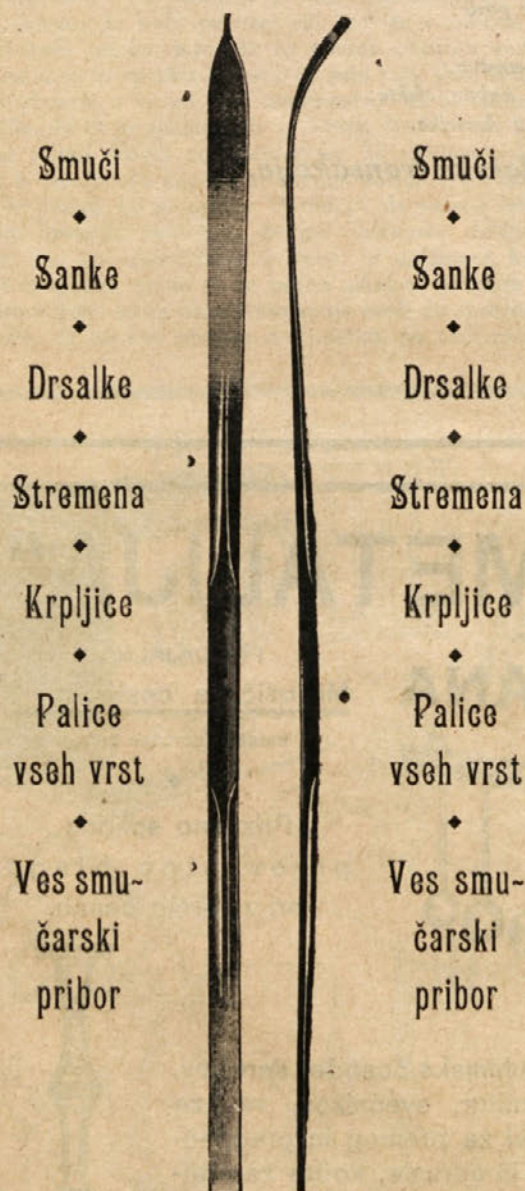
Oglejte si stalno izložbo lastnih izdelkov v prodajalni.

Diskobolos

ZIMSKOSPORTNE POTREBŠČINE

Smuči

Sanke

Drsalke

Stremena

Krpljice

Palice
vseh vrst

Ves smu-
čarski
pribor

Smuči

Sanke

Drsalke

Stremena

Krpljice

Palice
vseh vrst

Ves smu-
čarski
pribor

Ljubljana, Tavčarjeva ul. 1

IVAN BIZOVIČAR

VRTNARSKO PODJETJE

LJUBLJANA, Kolezijska ulica 16

priporoča svoje bogato opremljeno vrtnarstvo
kakor tudi okusno izdelane vence, šopke in tra-
kove. -- Na razpolago ima tudi sadike naj-
žlahtnejših cvetlic in vsakovrstne zelenjave. --

Nasaja vrte in balkone.

Izposoja
dekoracijska
drevesca.

Naročila iz dežele
se izvršujejo točno
in solidno.

Naročite takoj vzorce in
SPREGLEDALI

boste, da je za nakup sukna,
kamgarna in ševjota za moške
obleke, volne, cefira, parhenta,
kambrika, baržuna za
ženske obleke, platna in vse
manufakture najboljše in naj-
cenejša veletrgovina

R. Stermecki, Celje 83, Slovenija

Nakupovanje za veletrgovino Stermecki se vrši izključno na-
ravnost iz najboljših svetovnih tovarn; zaradi tega pride na
prodaj samo dobro in solidno blago, in sicer po nižjih cenah
kakor povsod drugod. -- Naročila nad 500 Din poštnine
prosta, cenik z več tisoč slikami zastonj.

Za ženske!

Za moške!

Za mlado!

Za staro!

Ako si želite v dolgočasnih zimskih dneh prijetnega razvedrila in krasne zabave

čitajte

grandiozni roman, ki ga je
spisal sloviti in priljubljeni
pisatelj Z e v a c c o

V krempljih inkvizicije

Ako romana „V krempljih inkvizicije“, ki je začel pravkar izhajati v „Jutru“, niste še začeli čitati, sporočite po dopisnici na naslov: Uprava „Jutra“ v Ljubljani, naj Vam pošlje nekaj številk **brezplačno na ogled**

Nikar ne zamudite izredno ugodne prilike!

Smešnice

«Torej, mali, zaslišan boš kot priča. Tvoj oče je obdolžen, da je ukradel črnega petelina. On pa taji. Zdaj nam pa ti povej, kaj veš o tem.»

«Ali je bil petelin črn, ne vem, ker ga je mati spekla brez perja.»

*

V manjšem mestu so nameravali zgraditi krematorij. Na seji so bila mnenja jako različna. Končno je izjavil eden izmed svetovalcev: «Niti slišati nečem o takih novotarijah. Jaz hočem biti pokopan tako, kakor sem že od mladosti vajen.»

*

Janezek: «Moja mama je dobila otroka.»

Gospod: «Dečka ali dekletce?»

Janezek: «Ne vem. Najbrže je deklica, ker so jo pudrali.»

*

«Koliko velja pri vas soba za eno noč?»

«To se ravna po legi.»

«Jaz ležim vedno na hrbtu.»

*

Ko je bil nekoč neki bistroglaivec zaradi telesne poškodbe poklican pred sodišče za pričo, ga je državni pravdnik, ki je bil znan, da rad zastavlja vprašanja, ki priče in obtoženca zmedejo, vprašal, naj pove, kako daleč je bil oddaljen od kraja, kjer se je zločin zgodil.

«8 metrov, 10 centimetrov!»

«Kako veste to tako natanko?»

«Zdelo se mi je, da me bo kak osel to vprašal, pa sem daljavo izmeril.»

Mala Metka vidi prvič kokoš z golim vratom: «Mati», vzkligne, «poglej kokoš, ki je ostrižena na «bubi».

*

Mati: «Ali si že zopet raztrgala obleko? Kaj vendar misliš, odkod naj zopet vzamem novo?»

Hčerka: «Le vesela bodi, mamica, da nisem dvojčica, potem bi morala skrbeti kar za dve oblekici.»

*

Ko je neki dami nekdo rekel, da so se sveče zaradi vojne podražile, je vprašala: «Kaj, ali so se armade tudi pri luči vojevale?»

*

Nekdo je za svojega prijatelja napisal listek in mu ga obesil na vrata. «Do devetih bom v kavarni «Emona». Ako prideš pozno in bi bilo temno, da ne boš videl čitati, potrkaj pri sosednjih vratih, da ti prineso luč.»

*

Zadnja ura verouka pred božičnimi počitnicami. Kastehtet razlaga študentom pomen božičnih praznikov. Na koncu jim želi vesele praznike s temile besedami:

«No, zdaj pa lepo zbogom, vesele praznike, po novem letu se bomo pa zopet videli. Želim, da bi bili v novem letu pazljivejši, zlasti pa pametnejši!»

Študenti soglasno:

«Tudi mi vam želimo enako, gospod profesor!»

Knjigovoznica H. ZUPAN, Ljubljana, Gradišče 10.

Vezava vsakovrstnih knjig
po najnižjih cenah.

Solidna in točna postrežba.

Vsi so polni hvale o lični, trpežni in elegantni izdelavi

vsakovrstnega obuvala
trrdke

MAHER IN DRUG, Ljubljana
MIRJE 4.

Popravila obuval, galoš in snežnih čevljev
solidno, v najkrajšem času.

Posebnost: smučarski, gorski in lovski čevlji!

Sportne in smučarske kroje

izdeluje modni salon

A. PAULIN, Kongresni trg 5.

FIGOL

APOTEKA
DE SEMELIČ
DUBROVNIK 2.

MNOGIM ŠE NI ZNANO,

da so bolečine v želodcu in črevesju, glavobol, nervoja, slabo spanje, slab tek in vnetje hemoroidov posledica slabe prebave, ki jo pa zanesljivo urejuje in popolnoma ozdravi znano odvajalno sredstvo FIGOL. Prepričali se boste tudi Vi, da Vam preizkušeno specialno zdravilo uredi prebavo in povrne ljubo zdravje. FIGOL razpošilja Dr. Semelič, lekarnar v Dubrovniku 2., po poštnem povzetju z navodilom. Originalni zavitek z vsebino 3 steklenic Din 105.—

" " " " 8 " 245.—
" " " " 1 steklenice " 40.—
s poštnino vred. Sleherni dan prejemanj mnogoštevilna zahvalna pisma o uspešnem delovanju FIGOLA